

Tvorba projektu primární logopedické prevence v mateřské škole

Barbora Červenková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora Červenková**
Osobní číslo: **H16936**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Tvorba projektu primární logopedické prevence v mateřské škole**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o rozvoji komunikačních kompetencí dětí předškolního věku.

Vymezení teoretických východisek o strategiích logopedické prevence v České republice.

Zpracování projektu primární logopedické prevence pro mateřskou školu.

Ověření projektu primární logopedické prevence v konkrétní mateřské škole.

Evaluace a doporučení pro praxi v mateřských školách.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bytešnicková, I. (2012). Komunikace dětí předškolního věku. Praha: Grada.

Bytešnicková, I. (2014). Koncepce rané logopedické intervence v České republice: teorie, výzkum, terapie. Brno: Masarykova univerzita.

Lechta, V. (2003). Diagnostika narušené komunikační schopnosti. Praha: Portál.

Rosenbaum, S., & Simon, P. (2016). Speech and language disorders in children. National Academies Press.

Vitásková, K. (2015). Vybrané odchylky a narušení komunikační schopnosti se zaměřením na specifika logopedické a surdopedické diagnostiky a intervence. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jana Vašíková, PhD.**

Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **10. října 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 10. října 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10.10.2018

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce pojednává o logopedické prevenci v běžné mateřské škole. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k problematice logopedické prevence, k logopedii a k vývoji dětské řeči. Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvořit projekt primární logopedické prevence pro mateřskou školu. V praktické části je tento projekt představen, popsán a ověřen v mateřské škole v okrese Uherské Hradiště.

Klíčová slova: logopedie, logopedická prevence, vývoj řeči, komunikace

ABSTRACT

This bachelor thesis deal with logopedic prevention in regular classes in a nursery school. The practical part gives definitions of the basic terms related to field of logopedic prevention, logopedics and a development of children's speech. The principal aim of this bachelor thesis was create a project of primary speech therapy prevention for kindergarten. In the practical part of this project presented, described and verified in kindergarten in the district of Uherské Hradiště.

Keywords: logopedics, logopedic prevention, development of speech, communication

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Janě Vašíkové, PhD. za odborné vedení, konzultace, rady, ochotu a vstřícnost během vypracování bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ZAJIŠTĚNÍ LOGOPEDICKÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICE	11
1.1 CO JE TO LOGOPEDIE	11
1.2 ORGANIZACE LOGOPEDICKÉ PÉČE VE ŠKOLSTVÍ	12
2 PRIMÁRNÍ LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MATEŘSKÉ ŠKOLE	13
2.1 ROZDÍL MEZI LOGOPEDEM A LOGOPEDICKÝM ASISTENTEM	13
2.2 UČITELKA JAKO LOGOPEDICKÝ ASISTENT.....	14
3 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI.....	15
3.1 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI Z POHLEDU FYLOGENEZE	17
3.2 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI Z POHLEDU ONTOGENEZE.....	17
3.2.1 Jazykové roviny v ontogenezi řeči	19
3.3 STÁDIA VÝVOJE ŘEČI.....	20
3.4 NARUŠENÁ KOMUNIKAČNÍ SCHOPNOST	21
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
4 PROJEKT PRIMÁRNÍ LOGOPEDICKÉ PREVENCE	24
4.1 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	24
4.2 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	25
4.3 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PROJEKTU	25
4.4 PLÁN PROJEKTU.....	26
4.5 PROJEKT	27
4.5.1 NA CESTÁCH.....	27
4.5.1.1 Úterý 2. 10. 2018	27
4.5.1.2 Čtvrtek 4. 10. 2018	31
4.5.2 NA DVORKU	35
4.5.2.1 Úterý 9. 10. 2018	35
4.5.2.2 Čtvrtek 11. 10. 2018	39
4.5.3 NA POLI	42
4.5.3.1 Úterý 16. 10. 2018	42
4.5.3.2 Čtvrtek 18. 10. 2018	45
4.5.4 NA LOUCE.....	48
4.5.4.1 Úterý 23. 10. 2018	48
4.5.4.2 Čtvrtek 25. 10. 2018	51
4.5.5 V LESE	54
4.5.5.1 Úterý 30. 10. 2018	54
5 EVALUACE PROJEKTU.....	57

5.1	AUTOEVALUACE	57
5.2	EVALUACE PROJEKTU ŘEDITELKOU MATEŘSKÉ ŠKOLY	57
5.3	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	58
ZÁVĚR		59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		62
SEZNAM TABULEK		63
SEZNAM PŘÍLOH		64

ÚVOD

Výběr tématu bakalářské práce souvisí s mým zaměstnáním. Pracuji jako učitelka mateřské školy a při svém zaměstnání jsem absolvovala kurz primární logopedické prevence, který byl akreditován MŠMT v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, a tím jsem získala způsobilost k výkonu práce logopedického asistenta.

Bakalářská práce je dělena na dvě části – teoretickou část a praktickou část. Cílem teoretické části bakalářské práce je sumarizovat teoretická východiska z primární logopedické prevence a komunikačních schopností dětí v mateřské škole. Kromě primární logopedické prevence je zde stěžejní i vývoj dětské řeči. V teoretické části se nachází tři kapitoly. První kapitola pojednává o zajištění logopedické péče v České republice, popisuje organizaci logopedické péče ve školství a je v ní vymezeno, co je to logopedie. Ve druhé kapitole je vymezena primární logopedická prevence, je zde popsán rozdíl mezi logopedem a logopedickým asistentem a v neposlední řadě se zde zmiňují o tom, jak může být učitelka v mateřské škole logopedickým asistentem. V poslední kapitole teoretické části je popsán vývoj dětské řeči z pohledu fylogeneze a ontogeneze, jazykové roviny, stádia vývoje řeči a narušená komunikační schopnost. Čtvrtou kapitolou začíná praktická část, v níž je představen projekt primární logopedické prevence a jeho popis. Pátá kapitola bakalářské práce je věnována evaluaci. Ta byla provedena autoevaluací a zhodnocením projektu od ředitelky mateřské školy, ve které se projekt uskutečnil.

Bakalářská práce je zaměřena na primární logopedickou prevenci v mateřské škole. Primární logopedická prevence je velmi rozšířený pojem mezi učiteli mateřských škol. Hlavním cílem primární logopedické prevence je předcházet narušené komunikační schopnosti u dětí od raného období života, přiměřeně stimulovat a eliminovat situace, které u dítěte způsobují narušenou komunikační schopnost.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvoření projektu primární logopedické prevence, k podpoře jazykových dovedností dětí předškolního věku a logopedické prevenci. Dílčími cíli byla realizace projektu v mateřské škole ve Zlínském kraji, ověření projektu v praxi a zhodnocení přínosu pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZAJIŠTĚNÍ LOGOPEDICKÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICE

V naší republice není logopedická péče dostatečně zajištěna. Programy rané logopedické péče nejsou v České republice dostatečně zpracovány a poskytovány. Za hlavní příčinu považují nedostatečné podporování ze strany vlády a nedostatek finančních prostředků pro realizaci intervenčních programů. Bytešnicková (2014, s. 60 – 62) též uvádí, že v naší republice je nedostatek studií týkající se vývoje jazyka a řeči. V zahraničí jsou na logopedickou péči lépe vybaveni. V zahraničí se raná logopedická intervence objevuje v praxi již více než třicet let. U našich sousedů na Slovensku je problematika rané logopedické intervence již předmětem dlouhodobého zájmu.

V České republice je logopedická péče součástí třech resortů, tj. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Nejčastěji je logopedická péče poskytována v rámci logopedických ambulancí nebo logopedických poraden. Logopedické ambulance i logopedické poradny spadají pod resort Ministerstva zdravotnictví a péče je zde hrazena zdravotní pojišťovnou. Můžeme se setkat i s logopedickými ambulancemi a logopedickými poradnami, které nemají zajištěnou smlouvu se zdravotní pojišťovnou, tedy zde si již péči musí lidé hradit sami. (Kolesová, 2016, s. 7)

Logopedická péče neabsolvují pouze děti mladšího věku, jak se většina lidí domnívá, ale je poskytována lidem všech věkových kategorií (Vitásková, 2015, s. 7). V centru zájmu logopedické péče můžeme nacházet děti, dospělé i starší lidi, kteří mají narušenou komunikační schopnost. (Valenta a kol., 2014, s. 43)

1.1 Co je to logopedie

Existuje více definic pojmu logopedie. Mnozí ji definují jako lékařskou vědu, někdo zase jako obor speciálně pedagogický. Podle Klenkové (2006, s. 11) je *logopedie vědní obor, který se formoval až v první polovině 20. století, proto se neustále mění a rozvíjí. Název logopedie je utvořen z řeckého slova logos (slovo) a paidea (výchova)*. Lechta (2005, s. 15) definuje *logopedii jako vědní obor interdisciplinárního charakteru, jehož předmětem jsou zákonitosti vzniku, eliminace a prevence narušené komunikační schopnosti*.

V České republice je logopedie součástí speciální pedagogiky se vztahem k obecné pedagogice i k dalším oborům speciální pedagogiky. Logopedická péče není pouze o odstraňování řečových vad a poruch, ale i o celkové péči o všechny jazykové roviny (Klenková,

2006, s. 12-13). Logopedie je též spjatá se surdopedií, kde představují dvě zásadní speciálně-pedagogické oblasti, které mají společnou oblast výzkumu, což je schopnost komunikace u jedince. Cílem je přispívat k prevenci vzniku odchylek či narušené komunikace. (Vításková, 2015, s. 7)

Logopedie má interdisciplinární charakter a logoped spolupracuje s pedagogy, speciálními pedagogy, psychology, lékaři, fyzioterapeuty a jinými zdravotníky, sociálními pracovníky a dalšími odborníky. Logopedie sleduje poznatky z výzkumů psycholingvistiky, moderních neurověd, neurolingvistiky, neuropsychologie, věd na pomezích medicínských, psychologických, lingvistických (Valenta a kol., 2014, s. 43).

1.2 Organizace logopedické péče ve školství

Pod resortem školství se o logopedickou péči může starat logoped, krajský koordinátor nebo logopedický asistent, pokud k tomu získají příslušné vzdělání. Přesné vymezení logopedické péče, potřebného vzdělání a kompetencí logopeda, logopedického asistenta a krajského koordinátora můžeme nalézt v Metodickém doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství.

Logopedická péče je v České republice poskytována žákům s narušenou komunikační schopností buď přímo v mateřských školách v rozsahu stanoveném platnými předpisy a učebními plány nebo je logopedická péče zajištěna v rámci určité instituce, například logopedickou péči poskytují školská poradenská zařízení, především speciálně pedagogická centra. Školská poradenská zařízení poskytují logopedickou péči žákům v souladu s platnými předpisy, především vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízení a v rozsahu daném individuální potřebou žáka, nejvýše do rozsahu stanoveném příslušnými vzdělávacími programy. Při logopedické péči je vypracována dokumentace o průběhu logopedické péče žáků v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech, v platném znění. (Metodické doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství, s. 1-2)

2 PRIMÁRNÍ LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Logopedickou prevenci v mateřské škole může zajišťovat logoped nebo logopedický asistent. Potřebné vzdělání a kompetence logopeda či logopedického asistenta jsou vymezeny v Metodickém doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství. Pro práci logopeda je potřeba absolvovat magisterské vysokoškolské studium z oblasti pedagogických věd se zaměřením na speciální pedagogiku – logopedii, ukončené státní závěrečnou zkouškou z logopedie nebo absolvovat doplňující tříleté rozšiřující studium speciální pedagogiky, které navazuje na vysokoškolské magisterské studium speciální pedagogiky a je ukončené státní závěrečnou zkouškou z logopedie. Naopak pro práci logopedického asistenta není potřeba magisterské vysokoškolské vzdělání se zaměřením na speciální pedagogiku – logopedii. Logopedický asistent může být absolvent vysokoškolského bakalářského studijního programu v oblasti pedagogických věd se zaměřením na speciální pedagogiku ukončeného závěrečnou zkouškou či státní zkouškou z logopedie. Dále může práci logopedického asistenta vykonávat ten, kdo má v průběhu života doplněné pedagogické vzdělání o absolvování programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou a zaměřeného na speciální pedagogiku – logopedii nebo ten, kdo má doplněné logopedické vzdělání o absolvování kurzu zaměřeného na logopedickou prevenci akreditovaného MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. (Metodické doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství, s. 2-3)

2.1 Rozdíl mezi logopedem a logopedickým asistentem

Logoped vykonává komplexní logopedickou diagnostiku, logopedickou intervenci u žáků s narušenou komunikační schopností, provádí konzultační a poradenskou činnost pro rodiče dětí a žáků, zpracovává zprávy z logopedických vyšetření pro potřeby vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností, metodicky vede pedagogické pracovníky s pracovním označením logopedický asistent v oblasti logopedické prevence a odstraňování prostých vad výslovnosti u svěřených žáků a v neposlední řadě zabezpečuje logopedickou podporu při výuce, případně přímo výuku pro žáky se zdravotním postižením. Logopedický asistent nemá natolik rozsáhlé kompetence jako logoped. Logopedický asistent pracuje pod metodickým vedením logopeda, zpravidla ze speciálně pedagogického centra. Logopedický asistent, který absolvoval vysokoškolské bakalářské studium potřebné pro práci logopedického asistenta či absolvoval potřebné doplňující vzdělání v rámci celoživotního vzdělávání, může provádět přímou logopedickou intervenci u žáků se zjištěnou prostou vadou ve

výslovnosti, vyhledává žáky s narušenou komunikační schopností, zaměřuje se na podporu přirozeného rozvoje řeči a prevenci vzniku poruch řeči a prevenci vzniku čtenářských obtíží a poskytuje zákonným zástupcům informace o dostupnosti logopedické péče. Logopedický asistent, který má pouze absolvovaný kurz zaměřený na logopedickou prevenci akreditovaného MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, může pouze podporovat přirozený rozvoj komunikačních schopností a dovedností u dětí v předškolním věku a mladším školním věku, může se zaměřit na prevenci vzniku poruch řeči, na prevenci vzniku čtenářských obtíží a může poskytovat zákonným zástupcům informace o dostupnosti logopedické péče. (Metodické doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství, s. 2-3)

2.2 Učitelka jako logopedický asistent

Spousta učitelek v mateřské škole má v dnešní době absolvovaný kurz nebo školení, díky kterému mají znalosti o prevenci drobných poruch řeči. Ty složitější vady řeči již patří do rukou logopeda, který má příslušné vzdělání. Učitelky v mateřské škole pracují se skupinou dětí, kde záměrně pomocí různých her rozvíjejí schopnosti, které jsou potřebné pro plynulý vývoj řeči. Zároveň je úkolem učitelky informovat rodiče o možných problémech ve vývoji řeči u jejich dítěte a taky jim poradit různé postupy pro správný vývoj řeči, či je nasměrovat k příslušnému odborníkovi. Některé mateřské školy v dnešní době nabízejí individuální logopedickou péči. Zde se musí počítat s tím, že má učitelka dostatečnou kvalifikaci pro tuhle práci. Při individuální logopedické péči bývá přítomen alespoň jeden z rodičů, délka jedné lekce bývá 20 – 30 minut a bývají jednou za 2 – 3 týdny. Kromě logopedické péče v běžných mateřských školách existují též speciální mateřské školy, které jsou určeny dětem s rozsáhlejší vadou řeči. (Kutálková, 2011, s. 32-35)

3 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI

Řeč jako taková není pouze prostředkem komunikace. Je to hlavně způsob, jakým způsobem může člověk pronikat do svého vnitřního a vnějšího světa. Je to pouze lidská schopnost. Otevírá nám cestu mezi lidmi. Bezděková (2008) ve své knize Učíme naše dítě mluvit uvádí jednu krásně zpracovanou větu: „*Když jeden s druhým spolu hovoříme a setkáváme se tak v řeči, je to jakoby naše řeč otevřela okno, kterým mohu nahlédnout do vaší vnitřní bytosti, do vašich prožitků, myšlení, vnímání a pocitů.*“ (Bezděková, 2008, s. 4).

Vývoj dětské řeči je ovlivněn mnoha faktory. Poruchy řeči a jazykových schopností si dítě může nést již od narození nebo mohou vyplynout s rozvojem motorických, kognitivních či socioemotivní funkce (Rosenbaum, Simon, 2016, s. 51). Velkou úlohu zde zastává **centrální nervová soustava (CNS)**. Ke správnému vývoji dětské řeči je třeba vyžívání CNS, a taky aby žádný z oddílů CNS nebyl narušen. Křivková v časopise Informatorium (2015) uvádí nutné podmínky pro správný vývoj řeči u dítěte a tím je nepoškozená centrální nervová soustava, normální intelekt, nepoškozený sluch, vrozená míra nadání pro jazyk a přiměřené sociální prostředí. Novák (1999) uvádí, že CNS programuje motorické funkce a zpracovává senzomotorické informace. Díky tomu se podílí na vývoji řeči a komunikačním procesu. Primárním orgánem CNS je mozek. Je nezbytný pro řečové schopnosti. Poznatky, které jsou dítěti předány od narození do čtyř, až pěti let již zůstávají natrvalo a jsou využívány bez nutnosti opakování, např. mateřská řeč. Od čtyř let již musí dítě a i člověk vynaložit úsilí, energii a čas k tomu, aby si nové poznatky zapamatoval (Bytešnicková, 2012, s. 21).

Mezi další faktory patří **úroveň intelektových schopností**, neboť úroveň osvojení si řeči do značné míry právě závisí na celkové úrovni inteligence. Slabší jedinci nemohou ve vývoji řeči dosáhnout obvyklé normy, avšak dítě přichází na svět již s geneticky danými inteligenčními předpoklady, které se rozvíjí vývojem, učením a životními zkušenostmi. (Bytešnicková, 2012, s. 21)

Na vývoj řeči má taky velký vliv sama **úroveň motorických schopností** a to hlavně díky vzájemnému ovlivňování motoriky a řeči. Předpokladem pro rozvoj řeči u dítěte je především správná funkce řečových orgánů. (Bytešnicková, 2012, s. 22)

Dalším důležitým faktorem pro správný vývoj řeči je sluch. **Úroveň sluchové percepce** se vyvíjí již během prenatálního období a to zhruba od pátého měsíce nitroděložního života. Novorozenec po příchodu na svět nejprve reaguje na zvukový podnět pohybem. Následuje

odlišování reakce na libé a nelibé zvuky. Kromě sluchu je neméně důležitý taky zrak. **Úroveň zrakové percepce** je důležitá k přijímání vjemů přicházejících z dálky. Pro správný vývoj řeči je zrak důležitý hlavně z toho hlediska, že zrakové podmínky dítěte provokují k vokalizaci, na které v pozdějším období navazuje žvatlání a další řečové projevy. Druhým, ne méně důležitým hlediskem pro správný vývoj řeči je odezírání pohybů mluvidel a mimických pohybů od osob ze svého okolí. Pokud u dítěte zjistíme nedostatky v oblasti zrakové percepce, musíme se zaměřit na stimulaci nedostatečně rozvinuté funkce, neboť správná činnost zraku a zrakového vnímání přispívá k osvojení artikulace a neverbální komunikace. (Bytešnicková, 2012, s. 22,23)

Na vývoj dětské řeči nemají vliv pouze vnitřní faktory, ale i ty vnější, mezi které patří například **vliv sociálního prostředí**. Bytešnicková (2012, s. 23) uvádí, jestliže dítě nemá dostatek podnětů, může docházet k opoždění ve vývoji řeči. Všichni, kdo se podílejí na výchově a vzdělávání dítěte by měli být obeznámeni s tím, že nestačí pouze dbát na nedostatek podnětů, ale i naopak, musí se dbát i na přetěžování dítěte nadbytečným množstvím podnětů.

Pokud je vývoj řeči narušený, systémově to ovlivňuje psychický vývoj dítěte (Lechta, 2003, s. 60). Mezi rizikové faktory vývoje řeči mohou spadat různé zdravotní problémy dítěte a odchylky ve vývoji, proto je nezbytná spolupráce rodičů s pediatrem. Dalším rizikovým faktorem pro správný vývoj řeči může být přístup rodičů a blízkého okolí. Stimulace matky a nejbližšího okolí má pro vývoj řeči velký význam. Nejen matka, ale i otec dítěte hraje ve vývoji dětské řeči velký vliv. Pokud se otec zapojuje do různých aktivit s dítětem, vzniká mezi otcem a dítětem pozitivní citová vazba. V předškolním věku může dojít k určitým adaptačním problémům a může dojít k nejrůznějším deficitům v oblasti řeči a komunikační kompetencí obecně. Kritickými obdobími ve vývoji řeči je šestý až osmý měsíc života, období kolem třetího roku života, doba nástupu do mateřské školy a období zahájení školní docházky. (Bytešnicková, 2012, s. 25-28)

Spousta komunikačních poruch mají za následek zásadní bio-psycho-sociální problém a velmi ovlivňují kvalitu lidského života nejen určitého jedince, ale i všechny jeho blízké. (Valenta a kol., 2014, s. 43)

*Rozvoj řečových schopností můžeme u jedince posuzovat ze dvou základních aspektů. První je aspekt **fylogenetický**, v rámci něhož se jedná o vývoj vyjadřovacích schopností u člověka*

jako u živočišného druhu. Druhý je ontogenetický aspekt, kdy se zaměřujeme na vývoj řeči jedince v průběhu života (Bytešníková, 2012, s. 12).

3.1 Vývoj dětské řeči z pohledu fylogeneze

V historii vývoje člověka existuje několik zásadních zlomů, které určují společenské proměny a působí tlak na vyvolání potřeby rozvoje komunikace a tím i vývoje řeči. Mezi první důležitý zlom patří období třetihor, zhruba osmnáct milionů let zpět, kdy předchůdce člověka (lidoop) opustil život na stromech a začal si po zemi hledat potravu. Tím, že se člověk začal pohybovat po zemi mělo za následek postupné napřimování, zmenšování obličejové části lebky, zdokonalování motoriky předních končetin. Mezi druhý důležitý zlom patří začátek používání prvního nástroje, který sloužil k hledání potravy a taky jako zbraň. Tohle období bylo zhruba před dvěma miliony lety. (Škodová, Jedlička et. al., 2003, s. 93)

Člověk se začal socializovat zhruba před osmi sty tisíci lety, kdy lidé začínali zakládat tlupy a nežili již sami. To mělo za následek postupnou potřebu interpersonálního sdělování, které je z kosterních pozůstatků vidět u člověka neandrtálského. Systém budování řeči souvisí s postupným ustálením reakce chování na určitý zvuk a je podmíněn sociálním chování lidského rodu. (Škodová, Jedlička et al., 2003, s. 93)

3.2 Vývoj dětské řeči z pohledu ontogeneze

Ontogeneze řeči probíhá ve stádiích s různou délkou trvání, kdy může docházet k akceleraci či retardaci ve vývoji řeči. Dítě si během svého vývoje projde všemi stádii, žádné nemůže být vynecháno. (Bytešníková, 2012, s. 16)

Úrovně ontogeneze řeči je možné rozdělit do několika stádií. Příhoda (1963, in Klenková, 2006, s. 33) dělí ontogenetický vývoj řeči na následujících jedenáct stádií – výrazové stádium interjenční, intonační drezura, počátky jazykové recepce, stádium onomatopoické, stádium komplexních výrazů, izolační typ řeči, rozšíření izolační věty, flektivní typ řeči, počátek srozumitelné výslovnosti s jasnou artikulací, zdokonalování tvaroslovné a syntaktické, a správné vytvoření podřadného souvětí. Sovák (1972, in Klenková, 2006, s. 33) uvádí, na rozdíl od Příhody, pouze 3 stádia ontogenetického vývoje řeči a to období křiku, období žvatlání a období rozumění řeči s vlastním vývojem řeči, kam řadí další stádia, a to stádium emocionálně-volní, stádium asociačně-reprodukční, stádium logických pojmů a stádium intelektualizace řeči. Každý autor má své jiné dělení. Lechta (2003, s. 32) uvádí

následující čtyři stádia úrovně ontogeneze řeči – období pragmatizace (0 – 12 měsíců života dítěte), období sémantizace (1 – 2 roky života dítěte), období lesemizace (2 – 3 roky života dítěte), období gramatizace (3 – 4 roku života dítěte) a období intelektualizace (4 a více let života dítěte).

V prvním období, neboli v **období pragmatizace**, se u dítěte objevuje reflexní křik (od 0 měsíců života dítěte), reaguje sacími pohyby na hlas matky (3 týdny života dítěte), následuje emocionální křik neboli vyjadřování pocitů (6 týdnů života dítěte), dítě reaguje úsměvem na úsměv (2 – 3 měsíce života dítěte), následuje komunikační křik neboli křik jako přivolávání, pudové žvatlání a broukání (3 měsíce života dítěte), dítě odpovídá broukáním na promlouvání matky a taky začíná hledat očima zdroj zvuku (3 – 4 měsíce života dítěte), dítě reaguje na zvukové zabarvení hlasu, zejména na hlas své matky (4 – 5 měsíců života dítěte), dítě napodobuje žvatlání (6 – 8 měsíců života dítěte) a dítě rozumí řeči, kdy správně motoricky reaguje na pokyny (10 měsíců života dítěte). (Lechta, 2003, s. 32)

Ve druhém období, neboli v **období sémantizace**, dítě dosáhne již takové úrovně, že dokáže porozumět jednoslovným větám, dítě na požádání dokáže ukázat, například na určitou část těla (1 rok života dítěte), dále dítě určitým hláskám začne dávat komunikativní funkci (1 – 1,5 roků života dítěte), a na konci tohoto období (1,5 – 2 roky života dítěte) dítě objevuje mluvení jako činnost, kdy si různě se slovy hraje, začíná první věk otázek typu *Kdo je to? Co je to?*, dítě tvoří věty dvěma slovy a zná přibližně 200 slov. (Lechta, 2003, s. 33)

Ve třetím období, tj. v **období lexemizace**, se u dítěte začne objevovat ohýbání slov (2 roky života dítěte) a postupně dítě začne tvořit věty o více slovech (2,5 let života dítěte). Od věku 2,5 let dítě dokáže říci, jak se jmenuje a dokonce i s příjmením, chápe pojmy *já – moje*, dokáže pochopit svoji úlohu v komunikaci, zná zhruba 1000 nových slov a na konci tohoto období ve věku 3 let dítě dokáže pochopit časové pojmy, jako je *den – noc*. (Lechta, 2003, s. 33)

Na začátku předposledního období ve věku 3 let dítěte, tj. **období gramatizace**, dochází k tomu, pokud má dítě sourozence, dokáže vyjmenovat jména svých sourozenců. Kolem věku 3,5 let u dítěte dochází k tzv. druhému roku otázek a to otázky typu *Proč? Kdy?*. Dítě začíná tvořit souvětí. V období mezi věkem 3,5 – 4 roky života dítěte ke zkvalitnění morfologicko-syntaktické rovině, dítě dokáže reprodukovat krátké básničky a je dokonce schopno navázat konverzaci a má úsilí ji udržet. (Lechta, 2003, s. 33)

Poslední období, tzn. **období intelektualizace**, se vyznačují tím, že dítě ovládá zhruba 1500 – 2000 slov, dítě má z gramatického hlediska správné verbální projevy a přetrvává nesprávná výslovnost těžkých sykavek (4 – 5 let života dítěte). Mezi 5. a 6. věkem dítěte dochází k přibližování verbálního projevu dítěte k řeči dospělých, dítě vysvětluje, ve správném pořadí realizuje poměrně dlouhé příkazy a dokáže souvisle vyprávět o různých událostech. Po 6. roce věku dítěte dochází ke zdokonalení ve verbálním projevu z obsahového i zvukového hlediska, dítě dokáže regulovat řeč a začíná si osvojovat grafické podoby řeči, tedy čtení a psaní. (Lechta, 2003, s. 34)

3.2.1 Jazykové roviny v ontogenezi řeči

V ontogenetickém vývoji se prolínají čtyři jazykové roviny – morfologicko-syntaktická rovina, lexikálně-sémantická rovina, foneticko-fonologická rovina a pragmatická rovina. První, **morfologicko-syntaktická rovina**, zahrnuje užívání slovních druhů, tvarosloví a větosloví. Postupně po čas vývoje dítěte se mění zastoupení slovních druhů. Nejprve dítě užívá podstatná jména, následují slovesa, poté přídavná jména, osobní zájmena a číslovky. Kolem prvního roku a půl věku dítě začíná používat jednoslovné věty, od dvou let jsou to již dvouslovné věty. Okolo dvou let dítě začíná slova postupně skloňovat. Mezi třetím a čtvrtým rokem věku dítě začíná používat souvětí. Do čtyř let věku u dítěte převládají dysgramatismy, tzn. dítě není obratné v tvarosloví nebo větosloví, je to považováno však za fyziologické. Pokud ale přetrvávají ve větším rozsahu i nadále, může to znamenat opoždění v řečovém nebo intelektovém vývoji. Zhruba od čtyř let věku dítě užívá všechny slovní druhy. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 29)

Druhá, **lexikálně-sémantická rovina**, se zabývá o pasivní a aktivní slovník, neboli o porozumění řeči a o vyjadřování. Od deseti měsíců věku dítě rozumí řeči. Poznáme to podle toho, že dítě reaguje na pokyn tím, že se otočí, ukáže na věc, něco udělá, tzn., že to poznáme podle motorické reakce. Mezi prvním a půldruhým rokem života se u dítěte začíná rozvíjet aktivní slovní zásoba. Dítě zjišťuje, že může pomocí slov označovat osoby a předměty. Pro řečový rozvoj je to velmi důležité. Dítě i dospělí musí všechno, co dělá a vidí, pojmenovávat pro dobrý rozvoj řeči. Dochází tím k pevnému spojení mezi předmětem, činností a slovem. Dítě díky dobře rozvinuté řeči již mezi jedním a půl až dvěma roky může začít klást otázky typu *Kdo to je? Co to je?*. Mezi třemi a čtyřmi roky již přichází na řadu otázky typu *Proč? Kdy?*. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 29)

Třetí rovinou je **foneticko-fonologická rovina**, ve které se jedná o sluchové rozlišování hlásek a výslovnost. Okolo šestého až osmého měsíce života dítě začíná vyčleňovat hlásky ze zvuků, které ho obklopují. Rozlišit všechny hlásky dokáže až po šestém roce, mimořádně mezi sedmým a osmým rokem života. Pro dítě je velmi důležité, aby znalo správné znění hlásek. Vývoj výslovnosti hlásek směřuje od nejlehčích hlásek P, B, M, T, D, N, až po nejtěžší Z, S, C, Ž, Š, Č, R, Ř. Pokud dítě nezvládá správně vyslovit hlásky do pěti let, je to bráno za fyziologicky normální. Pokud tenhle problém přetrvává i mezi pátým až sedmým věkem dítěte, je to stále bráno za fyziologicky prodlouženou širší normu. Po sedmém roce je málo pravděpodobné, že se výslovnost dítěte upraví spontánně. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 29)

Poslední rovinou je **pragmatická rovina**, která se zabývá užitím řeči v praxi. Pragmatická rovina zahrnuje dovednosti z oblasti vyžádání či oznámení informace, vyjádření pocitů a prožitků. Mezi roky dva až dva a půl dítě upřednostňuje slovní formu komunikace. Kolem dvou a půl až třemi lety dítě pomocí řeči dosahuje cílů. Mezi třemi až čtyřmi lety je dítě schopno konverzaci navázat a udržet, rozvíjet a pokračovat v ní. Pro děti je důležitá nejen verbální komunikace, ale i ta neverbální. Pokud se totiž verbální a neverbální komunikace neslučují, je pro dítě velmi obtížné informaci zpracovat a porozumět jí, tím pádem neví, jak na situaci reagovat. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 29 – 30)

3.3 Stádia vývoje řeči

1. emocionálně-volní stádium vývoje řeči;
2. egocentrické stádium vývoje řeči;
3. asociačně-reprodukční stádium vývoje řeči;
4. stádium rozvoje komunikační řeči;
5. stádium logických pojmů;
6. stádium intelektualizace řeči.

Počáteční období samostatné řeči psychologové nazvali **stádium emocionálně-volní**. Přibližně v jednom roce dítě začíná postupně užívat tzv. jednoslovné věty. Jedná se o první slova, která splňují funkci celých vět. Slova vznikají opakováním slabik a jsou nesklonná. Jedná se například o slova *tata*, *mama*, *baba*. První dětská slova vyjadřují výrazy pocitů, přání, emoce a vůle. Následující období nese název **egocentrické stádium vývoje řeči**. Období se objevuje okolo přibližně kolem roku a půl až dvou let, kdy dítě samo objevuje

mluvení jako činnost. Dítě opakuje slova a prostřednictvím řeči napodobuje dospělé osoby. Začínají se objevovat první otázky typu *Co to je?*, *Kdo to je?* (Bytešníková, 2012, s. 19)

Třetím obdobím je **stádium asociačně-reprodukční**, které se objevuje okolo druhého roku života. Dítě začíná tvořit dvojslovné věty, které vznikají spojením dvou jednoslovných vět, avšak tyto dvojslovné věty ještě zdaleka nevykazují odpovídající gramatickou strukturu. V období přelomu druhého až třetího roku dochází k nástupu čtvrtého období, tedy **stádia rozvoje komunikační řeči**. V tomto období se dítě prostřednictvím využití řeči snaží dosahovat nejrůznějších drobných cílů. (Bytešníková, 2012, s. 19 - 20)

Páté stádium přechází volně ze čtvrtého a nese název **stádium logických pojmů**. Podle Lechty (1990) lze postupně evidovat začátky přechodu na druhošignální úroveň. Sledujeme tedy jev, kdy prostřednictvím abstrakce se slova, které byly do této doby velmi spjata s konkrétními jevy, stávají všeobecnými pojmy. Dochází tedy k osvojování si náročných myšlenkových operací. Právě v tomto období jsou na dítě kladeny velké nároky, proto se mohou objevit různé vývojové obtíže, jako je např. opakování hlásek, opakování slabik, opakování slov a celkově dysfluence řečového projevu. Okolo tří a půl let u dítěte nastupuje tzv. druhý věk otázek, kdy dítě začíná svému okolí pokládat otázky typu *Proč?*, *Kdy?*, i přes to, že se orientuje pouze v časových pojmech typu den-noc. (Bytešníková, 2012, s. 20)

Poslední období vývoje řeči se nazývá **stádium intelektualizace řeči**. Začíná přibližně kolem čtvrtého roku života a přetrvává až do dospělosti. V tomto stádiu dochází k vývoji řeči po logické stránce. Slova se intelektualizují, neboli rozvíjí se schopnost chápání obsahu, rozlišování pojmů konkrétních a abstraktních, zpřesňují se gramatické formy, zkvalitňuje se celkově řečový projev a v neposlední řadě se rozšiřuje celá slovní zásoba. (Bytešníková, 2012, s. 20)

3.4 Narušená komunikační schopnost

Komunikační schopnost člověka je narušena tehdy, když některá rovina jazykových projevů (příp. několik současně) působí interferenčně vzhledem ke komunikačnímu záměru (Lechta, 2003, s. 17). V odborné terminologii se poruchy komunikace označují termínem **narušená komunikační schopnost** (NKS). Při vymezení NKS musíme brát v potaz jazykové roviny (foneticko-fonologickou, morfologicko-syntaktickou, lexikálně-sémantickou a pragmatickou). NKS může mít trvalý charakter, tj. při těžkém orgánovém poškození, nebo přechodný charakter, tj. většinou při dyslálii. NKS může mít člověk vrozenou nebo získanou, dále

může dominovat nebo být příznakem jiného postižení (Lechta, 2003, s. 17-19). Lechta (2005, s. 16) uvádí, že *logopedie je v moderním pojetí vědou zkoumající narušenou komunikační schopnost u člověka z hlediska jejích příčin, projevů, následků, možností diagnostiky, terapie a prevence.*

V terapii NKS se projevují dva vývojové trendy – **practicistický trend a emancipační trend**. V prvním trendu jde o předávání lidem co nejpřesnější návody na to, jak eliminovat NKS. V rámci druhého trendu jde o eliminaci NKS konkrétními terapeutickými metodami a technikami, ale i o teoretická východiska a koncepce, které zdůvodňují jejich opodstatněnost, adekvátnost a efektivnost (Lechta, 2005, s. 16).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT PRIMÁRNÍ LOGOPEDICKÉ PREVENCE

V následující části práce je představen projekt primární logopedické prevence, jež je určen k realizaci v mateřské škole. Projekt byl ověřen a realizován v jedné mateřské škole ve Zlínském kraji. Realizace se uskutečnila v měsíci říjnu, tj. od 2. 10. 2018 do 30. 10. 2018. Jedná se o měsíční projekt, ale realizace je možná v různých časových úsecích. Projekt byl přizpůsoben časovým možnostem mateřské školy. Projekt byl navrhnout pro podporu přirozené komunikace dětí předškolního věku.

4.1 Charakteristika dětí

Projekt byl realizován v heterogenní třídě, kde byly děti ve věku 4 - 6 let. Aktivita, které byly součástí projektu, byly připraveny tak, aby se do nich mohly zapojit všechny děti. Tahle mateřská škola je poměrně malá, všechny děti se mezi sebou znají, většina dětí mají mezi sebou rodinné vztahy – sourozenci, bratřenci, sestřenice či žijí v blízkém sousedství. Děti jsou mezi sebou zvyklé komunikovat bez zábran, a díky tomu to umožňovalo příjemnější práci s dětmi. Žádné dítě v mateřské škole nemá odklad školní docházky. Ve třídě se nenachází dítě či děti s podpůrnými opatřeními.

Tabulka 1: Charakteristika dětí

Dívka I., 6,1 let	Bystrá, sportovně nadaná, poctivá, slušná, pečlivá. Vždy za všechno poděkuje, poprosí. Ráda pomáhá druhým dětem. Od útlého věku navštěvuje kurzy angličtiny pro děti.
Dívka II., 5,10 let	Průbojná, živá, samostatná, sportovně nadaná. Problémy s grafomotorikou. Problémy s výslovností hlásek – od září 2018 navštěvuje logopeda.
Dívka III., 4,11 let	Tichá, průměrně inteligentní, ochotná pomoci, problémy s adaptací, samotářská. Problémy s komunikací před dětmi, ostýchá se komunikovat. Od září 2018 navštěvuje logopeda.
Dívka IV., 4,10 let	Slušná, poctivá, občas užalovaná. Sportovně nadaná. Rozšířená slovní zásoba. Od útlého věku navštěvuje kurzy angličtiny pro děti.
Dívka V., 4,8 let	Tichá, bojácná, plačtivá, samotářská, neprůbojná. Malá slovní zásoba.
Chlapec I., 5,8 let	Problémy s jemnou motorikou a grafomotorikou. Malá slovní zásoba. Špatné vyjadřovací schopnosti. Od března 2018 navštěvuje logopeda.

Chlapec II., 5,6 let	Nedostatky v rytmicizaci slov a ve správném skloňování slov. Problémy v grafomotorice, problémy s pravo/levou orientací. Od září 2018 navštěvuje logopeda.
Chlapec III., 5,1 let	Kamarádský, rozšířená slovní zásoba, sportovně nadaný, bystrý. Talentovaný ve hře na zobcovou flétnu. Zdatný ve stavění z Lega podle plánu.
Chlapec IV., 4,6 let	Nedbalý, bezohledný, často ubližuje dětem, ničí dětem stavby z kostek. Malá slovní zásoba.
Chlapec V., 4,2 let	Klidný, občas bojácný, citlivý, samotářský. Projevuj zájem o knihy, hlavně o encyklopedie.
Chlapec VI., 4,1 let	Usměvavý, důvěřivý, pracovitý, svědomitý. Rozšířená slovní zásoba. Nadaný ve výtvarných činnostech. Od útlého věku navštěvuje kurzy angličtiny pro děti.

4.2 Charakteristika prostředí mateřské školy

Mateřská škola se nachází v malé obci. Základní školu tahle obec nemá. V mateřské škole se klade důraz na vytváření prosociálních vztahů, podporu proti nežádoucím jevům v chování. Velký důraz je též kladen na důkladnou přípravu předškolních dětí pro vstup na základní školu. Jelikož je ve třídě malý počet předškolních dětí, které se připravují pro vstup na ZŠ, je dětem dána možnost zajištění individuálních potřeb. V neposlední řadě se v mateřské škole klade důraz na logopedickou péči. Klima v mateřské škole je velmi pozitivní. Panuje zde milá, klidná atmosféra.

4.3 Obecná charakteristika projektu

Projekt zaměřený na primární logopedickou prevenci má několik cílů:

- Podporovat přirozený rozvoj komunikačních schopností u dětí předškolního věku
- Rozvíjet souvislé vyjadřování u dětí předškolního věku
- Podporovat rozvoj slovní zásoby u dětí předškolního věku

Od hlavních cílů projektu se vytyčují dílčí cíle, které jsou zapsány u jednotlivých dnů projektu.

Projekt byl realizován v heterogenní třídě. Jelikož se jedná o malou mateřskou školu na vesnici, do třídy dochází 11 dětí. Věk dětí se pohyboval od 4 do 6 let, kdy v době realizace projektu bylo nejmladšímu dítěti 4,1 let a nejstaršímu dítěti bylo 6,1 let. Celkovou atmosféru ve třídě hodnotím velmi pozitivně.

Na realizaci projektu byl vyčleněn prostor od 9:15 do 10:00.

4.4 Plán projektu

Následující tabulka je pro stručný přehled realizovaného projektu. Tabulka je řazena podle času realizace. V tabulce se nachází výčet témat, data realizace, cíle, organizační formy a metody použité při realizaci projektu.

Tabulka 2: Plán projektu

TÉMA	DATUM REALIZACE	CÍLE	ORGANIZAČNÍ FORMY	METODY
NA CESTÁCH	2. 10. 2018	Rozvíjet u dětí komunikační	Řízená činnost	Práce s obrazovým materiálem, práce s textovým materiá- lem, instruktáž, pozorování předmě- tů
	4. 10. 2018	schopnosti. Rozvíjet u dětí rytmizační schopnosti.		
NA DVORKU	9. 10. 2018	Rozvíjet u dětí zrakové	Řízená činnost	Práce s obrazem, práce s textovým materiálem
	11. 10. 2018	vnímání. Vést děti k užívání slov ve správném tvaru.		
NA POLI	16. 10. 2018	Vést děti k hospodaření	Řízená činnost	Práce s obrazovým materiálem, rozho- vor, vyprávění
	18. 10. 2018	s dechem. Rozvíjet u dětí práci s časovou posloupností.		
NA LOUCE	23. 10. 2018	Rozvíjet u dětí samostatnost	Řízená činnost	Rozhovor, práce s obrazovým mate- riálem
	25. 10. 2018	při hledání řešení. Podporovat u dětí rozšiřo- vání slovní zásoby.		
V LESE	30. 10. 2018	Rozvíjet u dětí rozdělování slov na slabiky.	Řízená činnost	Práce s obrazovým materiálem, rozho-

4.5 Projekt

V této části je uvedeno podrobné zpracování všech devíti dnů projektu. Dny jsou seřazeny za sebou dle data realizace. U každého dne je uvedeno téma, cíle z pohledu učitele a cíle z pohledu dítěte, z nichž plynou kompetence. Dále jsou uvedeny pedagogické strategie, které v sobě zahrnují organizační formy, metody a prostředky a pomůcky, které byly potřeba při realizaci projektu. V neposlední řadě je uveden průběh a zhodnocení realizovaného výstupu. Na závěr se nachází autoevaluace a evaluace projektu ředitelkou mateřské školy a doporučení pro praxi. Za každý den výstupu přikládám pro lepší představu i přílohy.

4.5.1 NA CESTÁCH

4.5.1.1 Úterý 2. 10. 2018

Tabulka 3: První den projektu

Téma	Na cestách
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet u dětí komunikační schopnosti • Rozvíjet u dětí sluchovou paměť • Vést děti k hospodaření s dechem
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Pojmenovat dopravní prostředky • Doplnit slovo ve správném tvaru • Zapamatovat si postupně se rozvíjející věty
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

	<ul style="list-style-type: none"> • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – práce s obrazem, rozhovor, práce s textovým materiálem</p> <p>prostředky a pomůcky – grafomotorický list, tužka, obrázky dopravních prostředků, malované čtení, logopedické zrcadlo</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nádech nosem, prudký výdech ústa. Nádech nosem, plynulý výdech ústa – opakování 5x. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Píchlá pneumatika – sssss • Vlák pod tunelem – ssss ssss • Vlák jede pomalu - šš šš šš • Vlák jede rychle - ššššš <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traktor – sedíme před zrcadlem, ťukáme špičkou jazyka nahore „na kopečku“ – TDN TDN TDN. Opakujeme 5x. • Stěrače auta – jazyk olizuje horní ret zleva doprava a zpět. Opakujeme 5x. • Vlák vjíždí do tunelu – vsouvání jazyka mezi lehce sevřené zuby. Opakujeme 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grafomotorika AUTA I. - Obtahování velkých smyček prstem na papíře, poté tužkou a kreslení autům kouř z výfuku. Rozhovor s dětmi o tom, kterému autu se říká nákladní a kterému osobní a proč. Určování, kterých aut je na obrázku více – osobních nebo nákladních? (Příloha č. 1) • Pojmenování dopravních prostředků a spojení s místem, kde se pohybují. Určení, na kterém místě se dopravní prostředky pohybují nejčastěji. Rozhovor s dětmi o tom, ve kterém dopravním prostředku ještě nejeli, a kterým dopravním prostředkem se nejčastěji pohybují. (Příloha č. 2) • Malované čtení I. – doplňování slov do příběhu podle obrázků

	<p>ve správném tvaru. (Příloha č. 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opakování postupně rozvíjejících vět: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jeli jsme na výlet autem. ○ Jeli jsme na výlet autem a lodí. ○ Jeli jsme na výlet autem, lodí a autobusem. ○ Jeli jsme na výlet autem, lodí, autobusem a letadlem. ○ Jeli jsme na výlet autem, lodí, autobusem, letadlem a vlakem. • Hádej, hádej hadači, na které písmenko začíná slovo: <ul style="list-style-type: none"> ○ Auto ○ Vlak ○ Loď ○ Motorka ○ Trolejbus ○ Helikoptéra ○ Kamion ○ Kolo
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se do činností aktivně zapojovaly a s chutí pracovaly. Nikdo nemusel být do činností přemlouván. Bylo dosaženo mých cílů kromě jednoho, a to vedení dětí k hospodaření s dechem, proto se budu muset při příštích dechových, fonačních a artikulačních cvičení více zaměřit na lepší hospodaření s dechem. Děti dosáhly požadovaných kompetencí a dokázaly pracovat dle pokynů. Dnešní den byly provedeny všechny činnosti, které jsem si předem naplánovala a přichystala. Děti nejvíce zaujalo malované čtení, při kterém byly schopny do příběhu doplnit slova ve správném tvaru. U grafomotorického cvičení měly mladší děti problém s uvolněním ruky a jejich výsledné čáry byly příliš tvrdé a vryté do papíru. Ukázalo se, že je potřeba děti vést důkladněji k uvolňování ruky pro dosažení jemné psací linky. V rámci rozhovoru o dopravních prostředcích se strhla mezi dětmi hlučná diskuze. Při předposlední aktivitě, tj. opakování postupně se rozvíjející věty, došlo u dětí k rozvoji sluchové paměti. Při poslední aktivitě, tj. určování prv-</p>

	<p>ního písmene ve slově došlo u pár dětí k mylnému určení prvního písmene. Až když jsem první písmeno ve slově více zdůraznila, teprve došlo ke správnému určení. Dnešního výstupu se účastnilo všech 11 dětí.</p>
--	---

4.5.1.2 Čtvrtek 4. 10. 2018

Tabulka 4: Druhý den projektu

Téma	Na cestách
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Vést děti ke správnému úchopu psacího materiálu • Rozvíjet u dětí rozšiřování slovní zásoby • Rozvíjet u dětí rytmizační schopnosti
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Zapamatovat si co nejvíce věcí z Kimovy hry • Správnost při špetkovém úchopu tužky • Rozšiřovat slovní zásobu
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – instruktáž, pozorování předmětů, práce s obrazem</p> <p>prostředky a pomůcky –logopedické zrcadlo, obrázky dopravních prostředků, grafomotorické listy</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prodlužování výdechové fáze – foukání brčkem do vody, foukání do bublifuku. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyslovování slov na jeden nádech - auto jede, auto jede, auto jede. • Vyslovování slov na jeden nádech potichu s přidáváním inten-

	<p>zity hlasu – auto jede, auto jede, auto jede.</p> <ul style="list-style-type: none">• Vyslovování slov na jeden nádech nahlas s ubíráním intenzity hlasu – auto jede, auto jede, auto jede. <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none">• Autíčka na kopečku – sedíme u zrcadla, otevřeme dostatečně pusy, usmějeme se (ukážeme zuby), jazyk opřeme za horní zuby:<ul style="list-style-type: none">○ Nastartujeme autíčko - jazýček ťuká za horními zoubky, vyslovujeme potichu s přidáváním na hlase TDN-TDN-TDN-TDN○ Autíčko jede pomalu do kopce – jazýček ťuká za horními zoubky, vyslovujeme pomalu D-D-D-D○ Autíčko jede rychleji po rovině – jazýček ťuká za horními zoubky, vyslovujeme rychleji DD-DD-DD-DD○ Autíčko jede rychle z kopce - jazýček ťuká za horními zoubky, vyslovujeme rychle DDDDD-DDDD○ Autíčko jede potichu - jazýček ťuká za horními zoubky, vyslovujeme potichu DDDD. <p>(Příloha č. 4)</p> <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kimova hra - na koberec dám 5 obrázků dopravních prostředků, nechám děti po krátkou dobu zvířátka prohlížet, pak je zakryju a děti si vybavují bez zrakové kontroly, jaké tam byly dopravní prostředky. Později můžou určit i polohu daného dopravního prostředku. Při dalších hrách přidáváme o 1 obrázek dopravního prostředku nebo prohazujeme umístění aut.• Grafomotorika AUTO II. – plynulý pohyb jedním tahem pomocí prstu, opakované projíždění cesty prstem, poté tužkou, pohyb zleva doprava. (Příloha č. 5)• Grafomotorika LETADLO – plynulý pohyb jedním tahem pomocí prstu, opakované projíždění cesty prstem, poté tužkou, pohyb zleva doprava. (Příloha č. 6)• Rozšiřování slov o další pojmy, např.:
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Auto → malé auto → malé červené auto ○ Letadlo → modré letadlo → modré rychlé letadlo ○ Loď → pěkná loď → pěkná velká loď • Rytmizace slov, počítání slabik: <ul style="list-style-type: none"> ○ LE – TA – DLO ○ A – U – TO ○ LOĎ ○ MO – TOR – KA ○ MO – TO – CY - KL ○ TRAM – VAJ ○ HE – LI – KOP – TÉ - RA
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Děti se u činností bavily. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, pracovaly s chutí, činnosti se jim jevily jako zábavné. Žádné z dětí nebylo do činností nuceno, děti pracovaly aktivně. Bylo dosaženo mých cílů. Pro příště by bylo potřeba děti více vést ke správnému úchopu psacího materiálu, neboť některým mladším dětem dělalo problém správné uchopení psacího materiálu. U jednoho chlapce je potřeba se příště více zaměřit na to, aby nepřehazoval psací materiál z jedné ruky do druhé. Děti dosáhly požadovaných kompetencí a dokázaly pracovat podle mnou určených pokynů. Byly provedeny všechny naplánované aktivity. Nejvíce je zaujala Kimova hra a rozšiřování slov o další pojmy. Při dechovém a fonačním cvičení je potřeba příště více dbát na správné hospodaření s dechem. Při artikulačním cvičení se objevil u některých dětí problém v předsouvání jazyka před zuby, tudíž došlo ke špatnému provedení cvičení. Většina dětí ale s artikulačním cvičením nemělo problém. Kimova hra s pěti autíčky byla pro děti snadná, po přidávání více aut se stávala obtížná. Jen jedna dívka dokázala určit 9 dopravních prostředků, ostatní děti jich určily méně, jeden chlapec dokázal určit pouze dva dopravní prostředky z pěti. U grafomotorických listů mělo pár dětí problém se správným úchopem psacího materiálu. Je nutno se na to příště více zaměřit. Při rozšiřování slov o další pojmy došlo k rozvoji slovní zásoby. Dětem se povedlo vymyslet opravdu</p>

	<p data-bbox="523 230 1445 376">zajímavá slova. Došlo k předhánění se o to, kdo řekne lepší slovo. Rytmizace slov dětem nečinila potíže. S počítáním slabik děti též neměly problém. Dnešního výstupu se účastnilo 10 dětí.</p>
--	---

4.5.2 NA DVORKU

4.5.2.1 Úterý 9. 10. 2018

Tabulka 5: Třetí den projektu

Téma	Na dvorku
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet u dětí jemnou motoriku • Rozvíjet u dětí zrakové vnímání • Naučit děti práci s obrazovým materiálem
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišit od sebe obrazce • Složit hláskované slovo • Důslednost při artikulačních cvičení
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízná činnost</p> <p>metody – práce s obrazem, práce s textovým materiálem</p> <p>prostředky a pomůcky –peříčko, obrázky zvířat, logopedické zrcadlo, pracovní list</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foukání do peříčka, které držíme v ruce. • Foukání do peříčka po stole z jedné strany na druhou. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napodobování zvuků zvířat podle obrázku (Příloha č. 7)

- Napodobování zvuků zlého psa, malého koťátka, velké krávy, malého telátka.

3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:

- Koníček – sedíme před zrcadlem, otevřeme ústa a mlaskáme jazykem na tvrdém patře (brada musí být zafixovaná, nesmí se hýbat, přisát jazyk celou plochou na tvrdé patro). Opakujeme 5x.
- Korýtko – sedíme před zrcadlem, vyplázneme jazyk a ohneme ho do tvaru korýtka. Zkoušíme 5x.

4. DALŠÍ CVIČENÍ:

- Povídání s prsty (Příloha č. 8)

<i>Tatínek kohoutek a máma slepička</i>	Střídavé ťukání levým a pravým ukazovákem do stolu
<i>Zobali na dvorku pšeničná zrníčka.</i>	Ťukat ukazovákem do dlaně
<i>O kousek dál u vrátek, pobíhal houf kuřátek.</i>	Střídavě ťukat prostředníkem a ukazovákem obou rukou do desky stolu
<i>První křidélky třepalo, Druhé vesele skákalo, Třetí radostně hopsalo, Čtvrté nožičkou hrabalo</i>	Postupně chytat palec, ukazováček, prostředníček, prsteníček
<i>A páté kuřátko dokola běhalo.</i>	Naznačovat kruh ukazovákem na dlani
<i>Co bylo dál? Kdopak ví? Za chvíli běžela kuřátka veselá k mámě a tatínkovi.</i>	Střídat ukazovák a prostředník pravé ruky na levé dlani

- Zrakové vnímání – rozlišování obrazce lišícího se výraznějším detailem. Dítě si prohlédne celou řadu obrázků a poté určí, který obrázek je v řadě jiný a řekne, čím se liší od ostatních. (Příloha č. 9)
- Na co myslím? – složení slova na základě poslechu z hláskování (pomůcka obrázky zvířat).

	<ul style="list-style-type: none"> ○ P – E – S ○ K – O – Č – K – A ○ P – R – A – S – E ○ K – R – Á – V – A ○ O – V – C – E • Říkám to stejně? <ul style="list-style-type: none"> ○ KRÁVA – TRÁVA ○ KOČKA – ČOČKA ○ KUŘE – KUŘE ○ OVCE – OVOCE ○ PES - LES
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup bych zhodnotila jako pozitivní, místy velmi zábavný. Chod činností byl vyvážený, děti projevovaly aktivní zájem o činnosti a s chutí pracovaly. Nikdo do činností nemusel být přemlouván. Bylo dosaženo stanovených cílů. Děti dosáhly požadovaných kompetencí a dokázaly pracovat dle pokynů. Všechny naplánované aktivity byly provedeny, ale bylo na dětech vidět, že u poslední aktivity již ztrácí koncentraci a nesoustředí se. Děti nejvíce zaujala hra s prsty. Při dechovém cvičení děti nedbaly na nádech nosem a nadechovaly se ústy. Při fonačním cvičení děti velmi zaujalo napodobování zvuků zvířat. Přišlo jim to zábavné. Předháněly se, kdo udělá lepší zvuk. Zdálo se, že se řízená činnost rozjede, ale dokázala jsem děti zklidnit a opět je navést ke spolupráci při dalších činnostech. Při artikulačním cvičení pouze dvě dívky dokázaly udělat z jazyku korýtka, cvičení konička už zvládly všechny děti. Povídání s prsty děti zaujalo nejvíce. Text básničky byl pro děti lehce zapamatovatelný, činnost s prsty děti zvládly. Určování obrázku, který se v řadě liší, bylo pro děti celkem obtížné, neboť doposud měly obrázky, kde byl jeden obrázek výrazně odlišen a to tím, že byl otočen zrcadlovitě. Nyní však všechny obrázky byly nakresleny stejným směrem a lišily se od sebe drobným detailem. Děti to s obtížemi zvládly. Říkání rozložených slov a jejich následné složení na základě poslechu z hláskování bylo pro mladší děti obtížné, ale starší děti se zapojovaly a díky tomu, že před sebou měly děti obrázky</p>

	<p>daných zvířat, to zvládly. U poslední činnosti se nám koncentrace pozornosti zhoršila, bylo vidět, že je to na děti již dost činností, a tak nedávaly dostatečný pozor na to, co říkám a bylo na nich vidět, že odpovědi jen hádají a neurčují. Pro příště bych volila méně činností. Dnešního výstupu se účastnilo 6 dětí.</p>
--	--

4.5.2.2 Čtvrtek 11. 10. 2018

Tabulka 6: Čtvrtý den projektu

Téma	Na dvorku
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet u dětí sluchové vnímání • Vést děti k užívání slov ve správném tvaru • Rozvíjet u dětí zrakové vnímání
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Určit zvuk zvířat • Doplnit slovo ve správném tvaru • Hledat rýmy ke slovům
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – práce s textovým materiálem, práce s obrazem</p> <p>prostředky a pomůcky –papírová kolečka, slámky, kožešinka, logopedické zrcadlo, dřevěné zvířátka, malované čtení, obrázky zvířat pod čmáranicí</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Přenášení papírových koleček pomocí slámky z jednoho místa na druhé. • Nádech nosem a foukání na kožešinku ústy. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Určování zvířat jejich zvukem.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Která zvířata bydlí v kurníku? (koko, kykyryký, píp píp) ○ Která zvířata bydlí ve chlívku? (chro chro, iá, bū) <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koníček – mlaskání jazykem na tvrdém patře. Opakujeme 5x. • Sedneme si k zrcadlu – vyplázneme jazyk k pravému koutku úst co nejdále k pravému uchu, schováme jazyk, vyplázneme jazyk k levému koutku úst co nejdále k levému uchu, schováme jazyk. Opakujeme 5x. • Stále sedíme u zrcadla – přejíždíme špičkou jazyka horní řadu zubů z vnější strany a poté přejíždíme špičkou jazyka dolní řadu zubů z vnější strany. Opakujeme 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kimova hra – na koberec dám 5 dřevěných zvířátek, nechám děti po krátkou dobu zvířátka prohlížet, pak je zakryju a děti si vybavují bez zrakové kontroly, jaké tam byly zvířátka. Později můžou určit i polohu daného zvířátka. Při dalších hrách přidáváme vždy o 1 zvířátko. • Malované čtení II. - doplňování příběhu podle obrázků ve správném tvaru. (Příloha č. 10) • Poznávání zvířat pod čmáranicemi (Příloha č. 11). Pojmenování zvířat, vytleskání slova a určení počtu slabik. Určení první hlásky ve slově. • Hledání rýmů na slova: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kočička ○ Pes ○ Kráva ○ Slepice
Hodnocení zrealizovaného výstupu	Dnešní výstup hodnotím pozitivně, celkově sled činností a aktivit dnes nebyl tak náročný, jak v předchozím výstupu. Chod činností byl vyvážený, děti se do činností aktivně zapojovaly, bylo na nich vidět, že chtějí pracovat, nikdo nebyl do činností nucen či přemlouván. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů. Děti dosáhly požadovaných

kompetencí a dokázaly pracovat dle mých pokynů. Byly provedeny všechny předem naplánované a přichystané aktivity. Při dechovém cvičení děti velmi zaujalo přenášení papírových koleček pomocí slámky z jednoho místa na druhé. Mladší děti měly problém s udržení papírového kolečka na slámce. Každé z dětí mělo z hygienických důvodů svoji slámku, kterou jsme po činnosti vhodili do koše. Při nádechu nosem a foukáním na kožešinku ústy se dětem podařilo se nadechovat pouze nosem a vydechovat ústy. V předešlých výstupech s tím měly děti problém. Fonační cvičení dětem nečinilo potíže. Při artikulačním cvičení měl pouze jeden chlapec potíže s polohováním jazyka, ostatní děti artikulační cvičení zvládly bez obtíží. Kimova hra s více jak sedmi dřevěnými zvířátky dětem činila potíže. Příště bych raději zvolila méně zvířátek. Malované čtení děti zaujalo, děti byly schopny doplňovat do příběhu slova ve správném tvaru podle obrázků. Poznávání zvířat pod čmáranicemi bylo pro děti velmi jednoduché. Příště bych zvolila obrázek, kde se budou všechna zvířata překrývat přes sebe. Vytleskávání názvů zvířat dětem nečinilo potíže, ale problém nastal v určování počtu slabik. Děti nebyly schopny správně určit počet slabik a pouze hádaly. Museli jsme vymyslet řešení a to takové, že jeden bude vytleskávat a druhý mu bude počítat. V tomhle případě již určování počtu slabik šlo. Určování první hlásky ve slově děti zvládly bez problémů. Při hledání rýmů se děti velmi bavily, hledání rýmů starším dětem nedělalo problémy, mladší děti se zapojovat nechtěly. Dnešního výstupu se účastnilo všech 11 dětí.

4.5.3 NA POLI

4.5.3.1 Úterý 16. 10. 2018

Tabulka 7: Pátý den projektu

Téma	Na poli
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Vést děti k hospodaření s dechem • Vést děti ke správnému úchopu psacího materiálu • Rozvíjet u dětí rozšiřování slovní zásoby
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit skupinu slov na jeden výdech • Vytvořit přívlastky ke slovům • Popsat obsah obrázku
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Kompetence k řešení problémů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích • zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické stra-	organizační formy – řízená činnost

tegie	metody – práce s obrazovým materiálem, rozhovor prostředky a pomůcky –svíčka, sirky, logopedické zrcadlo, pracovní list, grafomotorický list, obrázky k posloupnosti
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Lechtání“ plamínku svíčky, aby nezhasla • Sfouknutí zapálené svíčky <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyslovování skupiny slov na jeden výdech – zajíc skáče, zajíc skáče. <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sedneme si k zrcadlu – špičkou jazyka vytlačujeme bouli střídavě na pravé a levé tváři. Opakujeme 5x. Dále špičkou jazyka vytlačujeme bouli na bradě a pod nosem. Střídáme. Opakujeme 5x. • Stále sedíme u zrcadla – se zavřenými ústy se usmíváme a špulíme rty. Střídáme. Opakujeme 5x. Poté s otevřenými ústy (zuby jsou u sebe) se usmíváme a špulíme rty. Střídáme. Opakujeme 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hledání cesty z podzemních chodeb pomocí očí, následně barevné zaznačení cesty. Motivace básničkou. <p><i>Polní myška tančila, Až se všem nakonec ztratila. Pod zemí mnoho chodeb bylo, Myšce se tam zalíbilo. Prý až bude bílý den, Vyběhne zas myška ven. Jen abys myško, milá, Dlouho v chodbách nebloudila!</i></p> <p>(Příloha č. 12)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreslení prstem ve vzduchu horní oblouk, poté tužkou na papír. Spočítej, kolik skoků udělal zajíc v prvním řádku, ve druhém řádku (třetím, čtvrtém). Rozhovor s dětmi o tom, kde zajíc pol-

	<p>ní žije a čím se živí, a které zvíře se zajíci podobá. (Příloha č. 13)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pojmenování toho, co je na obrázku. Rozstřihání obrázků a skládání podle posloupnosti od prvního k poslednímu. (Příloha č. 14) • Vytváření přívlastků: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jaká může být zelenina a ovoce? ○ Jaké může být pole?
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, nemusely být do činností nuceny. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů kromě jednoho, a to vytvořit přívlastky ke slovům, neboť tahle aktivita činila dětem potíže. Děti dosáhly požadovaných kompetencí a dokázaly pracovat podle pokynů. Byly provedeny všechny mé naplánované a přichystané aktivity. Při dechovém cvičení jsem dbala opatrnosti na to, aby se žádné dítě při aktivitě nezranilo o plamen svíčky. Děti byly poučeny o bezpečné vzdálenosti od plamene svíčky. Aktivita se dětem líbila, dbaly na správné hospodaření s dechem. Fonační cvičení dětem nedělalo problémy. Děti zvládly vyslovovat skupinu slov na jeden výdech. Dbala jsem na to, aby se děti při nádechu nadechovaly nosem a ne ústy a nezvedaly při nádechu ramena. Při artikulačním cvičení došlo k rozvoji záměrné pohyblivosti a polohování jazyka, došlo k procvičení mimických svalů obličeje. Děti jsem vedla ke správnému úchopu psacího materiálů. Děti zvládly najít cestu bludištěm s drobnými obtížemi, grafomotorické cvičení se zajíčkem již dětem problémy nečinilo. Děti si procvičily a rozšiřovaly svoji slovní zásobu při pojmenovávání obrázků. Řazení obrázků dle časové posloupnosti dětem nečinilo obtíže, zvládly samostatně popsat děj nejen jednoduchými větami, ale užívaly i složitější souvětí. Dnešního výstupu se účastnilo 10 dětí.</p>

4.5.3.2 Čtvrtek 18. 10. 2018

Tabulka 8: Šestý den projektu

Téma	Na poli
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet u dětí práci s časovou posloupností • Vést děti k hospodaření s dechem • Rozvíjet u dětí grafomotorické schopnosti
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Sestavit děj pohádky dle posloupnosti • Nacvičit správný nádech nosem a výdech ústy • Správnost při fonačním cvičení
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Kompetence k řešení problémů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích • zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – práce s obrazovým materiálem, vyprávění</p> <p>prostředky a pomůcky –bublifuk, logopedické zrcadlo, pracovní list,</p>

	pohádka, obrázky postav z pohádky
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leh na zádech, ruce na břicho, prodloužený nádech, prodloužená výdechová fáze – pozorování zvedání břicha. • Foukání do bublifuku. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ááá • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ééé • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ííí. • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu óóó • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu úúú <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sedneme si k zrcadlu – usmíváme se, horním rtem schováme spodní ret, usmíváme se, spodním rtem schováme horní ret, usmíváme se, oba rty schováme současně. Opakujeme 5x. • Stále sedíme u zrcadla – vyplázneme jazyk co nejvíce k bradě, potom jazyk schováme zpět do úst a vyplázneme jazyk do špičky a zvedáme jej co nejvíce k bradě, poté jazyk schováme zpět do úst. Opakujeme 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokreslování brambor do pytle – 3 velké a 2 malé. Rozhovor s dětmi o tom, kde brambory rostou, co si můžeme z brambor uvařit. Motivace básničkou. <p><i>Plný pytel brambor máme, Copak si z nich uděláme? Bramboračku pro maminku, Teplé placky pro Lucinku. Pro tatínka knedlíky. A pro mě? Bramborák veliký.</i></p> <p>(Příloha č. 15)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohádka O řepě – společné vyprávění pohádky, sestavování postav dle posloupnosti. Určování kdo stojí za babičkou, před pejskem, první, poslední. Povídání si o tom, které plodiny

	sklízíme z pole. (Přílohy č. 16, 17)
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, nemusely být do činností nuceny. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů. Při dechovém cvičení došlo u dětí ke správnému hospodaření s dechem. Nejvíce děti bavilo foukání do bublifuku. Při fonačním cvičení nemělo žádné z dětí problém se správným provedením téhle činnosti. Při artikulačním cvičení se děti snažily reagovat podle mých požadavků. Ukázalo se, že je potřeba děti vést k pečlivému provedení cvičení, neboť u některých dětí nebylo při práci se rty poznat, jestli ret schovávají nebo ne. Při realizaci grafomotorického cvičení došlo u dětí k rozvoji správného úchopu psacího materiálu a k uvolnění zápěstí. V rámci rozhovoru o bramborách děti zvládly vyjádřit své myšlenky pomocí souvislých vět. Děti byla nejlépe přijata aktivita s pohádkou O Řepě. Děti společnými silami zvládly převyprávět pohádku, sestavily obrázky postav dle posloupnosti. Dětem nečinilo problém určování polohy postav z pohádky. Dnešního výstupu se účastnilo 8 dětí.</p>

4.5.4 NA LOUCE

4.5.4.1 Úterý 23. 10. 2018

Tabulka 9: Sedmý den projektu

Téma	Na louce
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Vést děti k hospodaření s dechem • Podporovat u dětí rozšiřování slovní zásoby • Rozvíjet u dětí samostatnost při hledání řešení
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Utvořit zdrobněliny • Popsat obrázek • Určit správný počet
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – rozhovor, práce s obrazovým materiálem</p> <p>prostředky a pomůcky –brčko, sklenice s vodou, pingpongový míček, logopedické zrcadlo, pracovní list, obrázek, pastelky, tužky</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foukání pomocí brčka do sklenice s vodou. • Stolní fotbal – foukání do pingpongového míčku do „branky“ na stole. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovování skupin slov na jeden výdech: <ul style="list-style-type: none"> ○ Svítej, svítej svítáníčko ○ Míním, míním, nevymíním ○ Lelek se leká, Lelek se leká <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sedneme si k zrcadlu - usmíváme se, horním rtem schováme spodní ret, usmíváme se, spodním rtem schováme horní ret, usmíváme se, oba rty schováme současně. Opakujeme 5x. • Stále sedíme u zrcadla – se zavřenými ústy se usmívej a na střídačku špul rty. Opakuj 5x. Dále s otevřenými ústy (zuby jsou u sebe) se usmívej a na střídačku špul rty, Opakuj 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hledání cestičky od holčičky po květiny. Nejprve prstem, poté správnou cestu vybarvíme pastelkami. (Příloha č. 18) • Pojmenování, co je na obrázku. Určování počtu květin v košíku, zaznačení počtu pomocí puntíků. Rozhovor s dětmi o louce, o květinách. (Příloha č. 19) • Vybarvování dvou nejvyšších květin žlutou pastelkou a dvě nejmenší květiny červenou pastelkou. Určování počtu květin. Určení květiny, která je napravo, a která je nalevo. (Příloha č. 20) • Tvoření zdobnělin: <ul style="list-style-type: none"> ○ Slunce → sluníčko ○ Kytka → kytička ○ Motýl → motýlek ○ Cesta → cestička ○ Koš → košíček/košík
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, nemusely být do činností nuceny. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů. Děti dosáhly požadovaných kompetencí a dokázaly pracovat dle pokynů. Při dechovém cvičení došlo k rozvoji hospodaření s dechem. Fonační cvičení dětem nečinilo potíže, vyslovit skupinu slov na jeden výdech jim nečinilo problémy. Ně-</p>

které děti se snažily rychle vyslovit skupinu slov. Vysvětlila jsem jim tedy, že to není na rychlost, ale na správnost provedení, tak se poté děti zklidnily a prováděly poté cvičení správným způsobem. Artikulační cvičení před logopedickým zrcadlem se dětem líbilo. Hledání cestičky bludištěm dělalo pár mladším dětem potíže. Starší děti s aktivitou problémem neměly. Při pojmenovávání obrázku došlo u dětí k rozšiřování slovní zásoby. Děti dokázaly správně určit počet květin v košíku a zaznamenat počet pomocí puntíků. Vybarvování dvou nejvyšších květin žlutou pastelkou a dvou nejmenších červenou pastelkou dětem nedělalo problémy. Děti dokázaly bezchybně určit, které květiny jsou nejmenší, a které květiny jsou největší. Co dětem dělalo potíže byla pravo-levá orientace. Děti nedokázaly správně určit, která květina je napravo, a která je nalevo. Na určování stran pravolevá se musíme ještě více zaměřit. Tvoření zdrobnělin děti zvládly bez obtíží. Děti byly aktivní, všechny se mnou spolupracovaly. Dnešního výstupu se účastnilo všech 11 dětí.

4.5.4.2 Čtvrtek 25. 10. 2018

Tabulka 10: Osmý den projektu

Téma	Na louce
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat u dětí zvědavost • Podporovat u dětí rozšiřování slovní zásoby • Naučit děti názvy květin
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Určit názvy květin • Procvičit jemnou motoriku • Procvičit mimické svaly
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení <p>Kompetence k řešení problémů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích • zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – rozhovor, práce s obrazovým materiálem</p> <p>prostředky a pomůcky –papírová kytka, logopedické zrcadlo, obrázky</p>

	květin, pracovní list
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foukání do papírové kytky, kterou držíme v ruce. • Foukání do papírových kytek po stole z jedné strany na druhou. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ááá • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ééé • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu ííí. • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu óóó • Hluboký nádech, pomalý výdech, přidávání hlasu úúú <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sedneme si k zrcadlu – usmíváme se, povytáhneme pravý koutek do strany, povytáhneme levý koutek do strany, opakujeme 3x. Poté vyplázneme jazyk k pravému koutku úst co nejdále k pravému uchu, vyplázneme jazyk k levému koutku úst co nejdále k levému uchu, opakujeme 5x. • Stále sedíme u zrcadla – prstem ťukej kolem rtů doprava a na střídačku doleva. Opakuj 5x. Dále mírně přitlač a přejížděj ukazováčkem kolem rtů. Opakuj 5x. Prstem si brnkej na spodní a na střídačku na horní ret. Opakuj 5x. Nakonec brnkej na oba rty současně. Opakuj 5x. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pojmenovávání nakreslených květin. Vytleskávání slabik, určování počtu slabik. Určování první hlásky ve slově. Pojmenování, čím se od sebe květiny navzájem liší. (Příloha č. 21) • Hledání stejných motýlů, určování nejmenšího a největšího tmavě modrého motýla, určování počtu vážek mezi motýly. Rozhovor s dětmi o motýlech, o přírodě na louce. (Příloha č. 22)
Hodnocení zrealizovaného výstupu	Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, nemusely být do činností nuceny. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů. Děti byla nejlépe přijata aktivita foukání do papírové kytky. Květiny, které jsem si předem pro děti při-

pravila, se jim líbily natolik, že si každý jednu květinu odnesl domů. Občas jsem musela děti upozorňovat na to, aby se nadechovaly nosem a ne ústy. Realizace fonačního cvičení dětem nečinila potíže. Pro děti bylo artikulační cvičení, kdy měly vyplazovat jazyk a usmívat se, zábavné. Brnkání na horní ret a zároveň na dolní ret dětem činilo potíže. Děti zvládly vytleskávání slabik a určování počtu slabik. U činnosti se ale objevil problém v tom, že mladší děti nezvládly určit první hlásku ve slově. Starším dětem určování první hlásky ve slově nedělalo problém, dokonce samy bez vyzvání určily i poslední hlásku ve slově. Došlo k rozvoji slovní zásoby při pojmenovávání, čím se od sebe květiny liší a při určování nejmenšího a největšího motýla a určování počtu vážek mezi motýly došlo k rozvoji předmatematických představ. Děti byly dnes aktivní, krásně se mnou spolupracovaly. Dnešního výstupu se účastnilo všech 11 dětí.

4.5.5 V LESE

4.5.5.1 Úterý 30. 10. 2018

Tabulka 11: Devátý den projektu

Téma	V lese
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Vést děti k hospodaření s dechem • Rozvíjet u dětí grafomotorické schopnosti • Rozvíjet u dětí rozdělování slov na slabiky
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Určit počet slabik • Nacvičit správný nádech nosem a výdech ústy • Procvičit jazyk artikulačním cvičením
Kompetence	<p>Kompetence k učení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení • poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo <p>Kompetence k řešení problémů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích • zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti <p>Komunikativní kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog • dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) • průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k

	dokonalejší komunikaci s okolím
Pedagogické strategie	<p>organizační formy – řízená činnost</p> <p>metody – práce s obrazovým materiálem, rozhovor</p> <p>prostředky a pomůcky – logopedické zrcadlo, listy, obrázek k rozstříhnutí, grafomotorický list</p>
Průběh výstupu	<p>1. DECHOVÁ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Foukání do listů – dítě si dá list na dlaň, nadechne se nosem bez zvedání ramen, pomalu a plynule vyfoukne vzduch ústy do listu. <p>2. FONAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vítr fouká – dítě se hluboce nadechne nosem bez zvedání ramen, pomalu vydechne s přidáním zvuku „fíí“. Postupně přidáváme na intenzitě hlasu (potichu, hlasitěji, nejhlasitěji – pozor na přílišnou hlučnost a přepínání hlasivek). Dále přidáváme jiné samohlásky - „fóó“, „féé“, „fáá“. <p>3. ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Listy se houpají ve větru – dítě sedí před zrcadlem, široce otevře ústa, vyplázne jazyk a špičku jazyka ohýbá nahoru a dolů Datel v lese – dítě sedí před zrcadlem, mírně otevře ústa, vyplázne jazyk a špičkou ťuká do horního rtu. <p>4. DALŠÍ CVIČENÍ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dokreslování jezkových bodlin. Rozhovor s dětmi o tom, proč si myslí, že má jezek bodliny, jestli znají o jezkovi nějakou básničku nebo písničku a jestli ví, co dělá jezek v zimě. Motivace básničkou. <p><i>„Přemýšlím už hodiny, nač má jezek bodliny? Ty to holka, jistě víš, jestlipak mi poradíš?“</i></p> <p><i>„Ty bys to měl vědět právě, Vždyť máš ježka na své hlavě!“</i></p> <p>(Příloha č. 23)</p> <ul style="list-style-type: none"> Určování počtu lišcat, hledání lišky, která má dlouhý huňatý ocas, hledání myšky mezi liškami. (Příloha č. 24) Pojmenování obrázku. Vybarvení 6 veverek černě a 7 veverek

	<p>rezavě. (Příloha č. 25)</p> <ul style="list-style-type: none">• Vytleskávání slov, určování počtu slabik, určování první a poslední hlásky ve slově.<ul style="list-style-type: none">○ Ježek○ Liška○ Veverka○ Les○ Datel
Hodnocení zrealizovaného výstupu	<p>Dnešní výstup hodnotím pozitivně. Chod činností byl vyvážený, děti se aktivně zapojovaly, nemusely být do činností nuceny. Bylo dosaženo mých předem stanovených cílů. Při foukání do listů došlo u dětí k rozvíjení hospodaření s dechem. Při fonačním cvičení děti neměly žádný problém se správnou realizací cvičení. Při artikulačním cvičení mladším dětem činilo potíže ťukat špičkou jazyka do horního rtu. Děti si při dokreslování bodlin ježkovi procvičily své grafomotorické schopnosti. V rámci rozhovoru o ježkovi děti zvládly vyjádřit své myšlenky pomocí jednoduchých vět a ne jen jednoslovně. Děti znaly pouze jednu básničku o ježkovi. Určování počtu lišcat dětem nečinilo problémy, zvládly dokonce najít mezi všemi liškami i lišku, která má dlouhý huňatý ocas. Děti dokázaly rychle najít i myšku mezi liškami. Při pojmenovávání obrázků došlo k rozvoji slovní zásoby. Děti si díky aktivitě vytleskávání slov osvojily schopnost rozdělit slova na slabiky a určit jejich počet. Určování první hlásky ve slovech dětem nedělalo problémy, ale určování posledních hlásek ve slově už mladším dětem obtíže dělalo. Dnešního výstupu se účastnilo 10 dětí.</p>

5 EVALUACE PROJEKTU

Evaluace projektu byla provedena několika způsoby. První způsob evaluace je zhodnocení realizovaného výstupu, který je zapsán k jednotlivým dnům projektu. Druhý způsob evaluace je tvořen autoevaluací projektu a třetí způsob evaluace je tvořen evaluací projektu ředitelkou mateřské školy, která byla u průběhu projektu přítomna.

5.1 Autoevaluace

Celý měsíční projekt hodnotím jako úspěšný. Celkově jsem s projektem spokojena. Vybrala jsem činnosti, které byly přiměřené k věku dětí a jejím schopnostem. Jelikož se jednalo o projekt primární logopedické prevence, nabízelo se zvolit jako organizační formu řízenou činnost, do které byly aktivně zapojeny děti ve věku 4 – 6 let. Myslím si, že cíle, které byly stanoveny, byly i naplněny. Ke každému dni jsem se snažila mít připraveny pomůcky a prostředky tak, abych zajistila plynulost řízené činnosti.

Při realizaci projektu se mnou všechny děti aktivně spolupracovaly a nenastal žádný problém, který by ohrozil realizaci projektu. Projekt jsem realizovala ve třídě mateřské školy a vždy byla přítomna ředitelka mateřské školy, která sledovala postup a reakce dětí. Do mé práce mi však nezasahovala a děti se její přítomností nenechaly rozhodit.

Prostřednictvím realizovaných aktivit a činností se mi podařilo naplnit mé stanovené cíle. Děti si v rámci projektu osvojily poznatky o lese, louce, poli, životu na dvorku a dopravních prostředcích. Děti se při řízené činnosti naučily naslouchat druhému, počkat, až druhý dohovří, správně užívat slovosled ve větách, komunikovat s dospělým i s ostatními dětmi a nejen to.

Výhodou bylo, že jsem děti dobře znala a ony znaly mě, tak jsme mohly vědět, co od sebe zhruba můžeme očekávat. Celkový průběh projektu byl díky tomu hladký a vše probíhalo bez komplikací.

5.2 Evaluace projektu ředitelkou mateřské školy

Projekt primární logopedické prevence může přispívat k rozvoji komunikačních schopností u dětí. Činnosti, které byly v projektu použity, se jevily jako pestré, praktické, pro děti zábavné. Činnosti byly skvěle zařazeny do řízené činnosti. Jiná organizační forma by byla zbytečná a nebyla tak efektivní, jako tahle. Projekt byl pro děti předškolního věku přínosný

z oblasti jazyka a komunikace. Projekt krásně zapadl do vzdělávacího programu naší mateřské školy. Děti si v rámci projektu osvojily poznatky o lese, louce, poli, životu na dvořku a dopravních prostředcích. Studentka pracovala s dětmi velmi milým a přívětivým způsobem. Podařilo se jí naplnit předem stanovené cíle.

5.3 Doporučení pro praxi

Projekt je pro děti dobrovolným. Je potřeba se snažit děti k činnostem motivovat a povzbuzovat je, ale rozhodně je k aktivitám nenutit. O to více pak budeme mít my, učitelky, radost, že jsme děti dokázaly zaujmout a že se zapojily bez jakéhokoliv nátlaku.

Projekt primární logopedické prevence může být pro učitelky v mateřské škole pomocníkem při realizaci logopedických chvil a prevenci. K primární logopedické prevenci patří dechová, fonační a artikulační cvičení, hry na rozvoj paměti, sluchové pozornosti, zrakového vnímání i obyčejné povídání nad obrázky.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se v teoretické části nejprve zabývala zajištěním logopedické péče v České republice a organizací logopedické péče ve školství. V České republice je logopedická péče součástí třech resortů, tj. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Nejčastěji je logopedická péče poskytována v rámci logopedických ambulancí nebo logopedických poraden. Dále jsem se zabývala vymezením pojmu logopedie. Nastínila jsem základní vymezení pojmu a vymezila, čím se logopedie zabývá. Ve druhé kapitole jsem se zabývala primární logopedickou prevencí jako takovou, hledala jsem rozdíly mezi logopedem a logopedickým asistentem a charakterizovala, jakým způsobem se učitelka mateřské školy může stát logopedickým asistentem. Já sama jsem absolvovala kurz primární logopedické prevence, který byl akreditován MŠMT v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a znám spoustu dalších kolegyně učitelek, které tenhle kurz absolvovaly. V poslední kapitole teoretické části jsem se zabývala vývojem dětské řeči z pohledu fylogeneze a ontogeneze, vymezila jsem stádia vývoje řeči a zabývala jsem se narušenou komunikační schopností, neboť včasné odhalení případných nedostatků v narušené komunikační schopnosti má pak zásadní vliv na celkový rozvoj dítěte. V rámci své bakalářské práce jsem čerpala z odborných knih jak českých, tak zahraničních, ověřených internetových zdrojů a odborných časopisů.

Od čtvrté kapitoly je má bakalářská práce prakticky zaměřena. Nastiňuji zde náplň řízených činností v rámci projektu primární logopedické prevence, který jsem realizovala po dobu jednoho měsíce v jedné mateřské škole ve Zlínském kraji. V mateřské škole se mi s dětmi pracovalo velmi dobře. Nestalo se mi, že by se mnou děti nechtěly spolupracovat. Do aktivit jsem je nemusela nutit. Svoji motivací a připravenými činnostmi jsem děti zaujala. Projektu se účastnilo 11 dětí ve věku 4 – 6 let. Děti byly ve složení 5 dívek a 6 chlapců. Nejmladšímu dítěti bylo 4,1 let a nejstaršímu dítěti bylo 6,1 let. Cíle, které jsem si stanovila, byly splněny.

Zpracování této bakalářské práce mi pomohlo lépe pochopit teoretická východiska zaměřené na primární logopedickou prevenci v mateřské škole a zároveň pro mě mělo velký přínos pro moji práci učitelky mateřské školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bednářová, J. (2014). *Mezi námi předškoláky: Pro děti od 3 do 5 let. Všestranná příprava dítěte do školy*. Edika: Brno.
- [2] Bednářová, J. (2014). *Mezi námi předškoláky: Pro děti od 4 do 6 let. Všestranná příprava dítěte do školy*. Edika: Brno.
- [3] Bednářová, J., & Šmardová, V. (2007). *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press.
- [4] Bezděková, J. (2008). *Učíme naše dítě mluvit*. Adamov: A. M. G.
- [5] Bytešníková, I. (2012). *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada.
- [6] Bytešníková, I. (2014). *Koncepce rané logopedické intervence v České republice: teorie, výzkum, terapie*. Brno: Masarykova univerzita
- [7] (2014). *Hádanky pro předškoláky: Od 3 - 4 let*. Svojtka & Co.
- [8] (2014). *Hádanky pro předškoláky: Od 5 let*. Svojtka & Co.
- [9] Housarová, B. & Šulistová, M. (2011). *Logopedická cvičení: Díl 1*. Kralice na Hané: Computer Media s.r.o.
- [10] Housarová, B. & Šulistová, M. (2011). *Logopedická cvičení: Díl 2*. Kralice na Hané: Computer Media s.r.o.
- [11] (2015). *Informatorium, časopis pro výchovu a vzdělávání dětí od 3 do 8 let v mateřských školách a školních družinách, 8/15*. Praha: Portál. Dostupné na <https://nakladatelstvi.portal.cz/casopisy/informatorium-3-8/96861/jak-se-vyviji-detska-rec>
- [12] Klenková, J. (2006). *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada.
- [13] Kolesová, E. (2016). *Jak pomoci svému dítěti s vadou řeči*. Praha: Pasparta Publishing, s. r. o.
- [14] Kutálková, D. (2011). *Budu správně mluvit. Chodíme na logopedii*. Praha: Grada.
- [15] Laurenčíková, K. (2009). *Metodické doporučení č. j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství*. Praha.

- [16] Lechta, V. (1990). *Logopedické repetitorium*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- [17] Lechta, V. (2003). *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- [18] Lechta, V. (2005). *Terapie narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- [19] Novák, A. (1999). *Vývoj dětské řeči. Fyziologie, jeho poruchy, diagnostika a léčba*. Praha: vlastním nákladem.
- [20] Páníková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů*.
- [21] Příhoda, V. (1963). *Ontogeneze lidské psychiky*. Praha: SPN, cit: in Klenková, J. (2006). *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada., s. 33.
- [22] Rosenbaum, S., & Simon, P. (2016). *Speech and language disorders in children*. National Academies Press. Dostupné na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK356271/>
- [23] Sovák, M. (1972). *Logopedie*. Praha: SPN, cit: in Klenková, J. (2006). *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada., s. 33.
- [24] Šamalíková, P. & Verner, M. (2018). *Kniha pro bystré oči: Naše zvířata*. Infoa.
- [25] Škodová, E. & Jedlička, L. (2003). *Klinická logopedie*. Praha: Portál.
- [26] Valenta, M. & kol. (2014). *Přehled speciální pedagogiky*. Praha: Portál.
- [27] (2017). *Veselá škola: Matematické představy*. Albatros Media.
- [28] (2017). *Veselá škola: Zrakové vnímání a soustředěnost*. Albatros Media.
- [29] Vitásková, K. (2015). *Vybrané odchylky a narušení komunikační schopnosti se zaměřením na specifika logopedické a surdopedické diagnostiky a intervence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CNS	Centrální nervová soustava
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NKS	Narušená komunikační schopnost
ZŠ	Základní škola

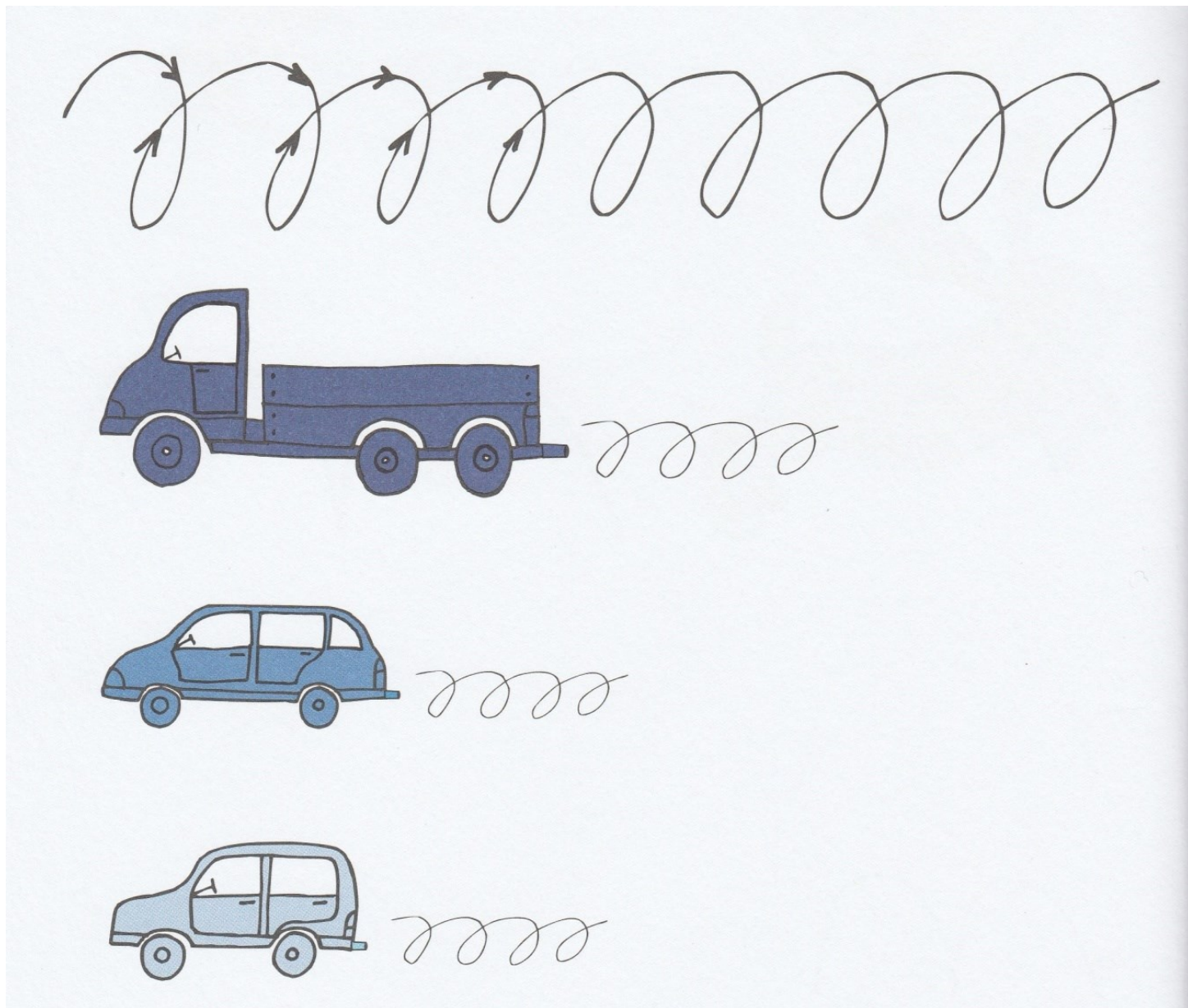
SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Charakteristika dětí.....	24
Tabulka 2: Plán projektu.....	26
Tabulka 3: První den projektu	27
Tabulka 4: Druhý den projektu.....	31
Tabulka 5: Třetí den projektu	35
Tabulka 6: Čtvrtý den projektu.....	39
Tabulka 7: Pátý den projektu.....	42
Tabulka 8: Šestý den projektu	45
Tabulka 9: Sedmý den projektu.....	48
Tabulka 10: Osmý den projektu.....	51
Tabulka 11: Devátý den projektu.....	54

SEZNAM PŘÍLOH

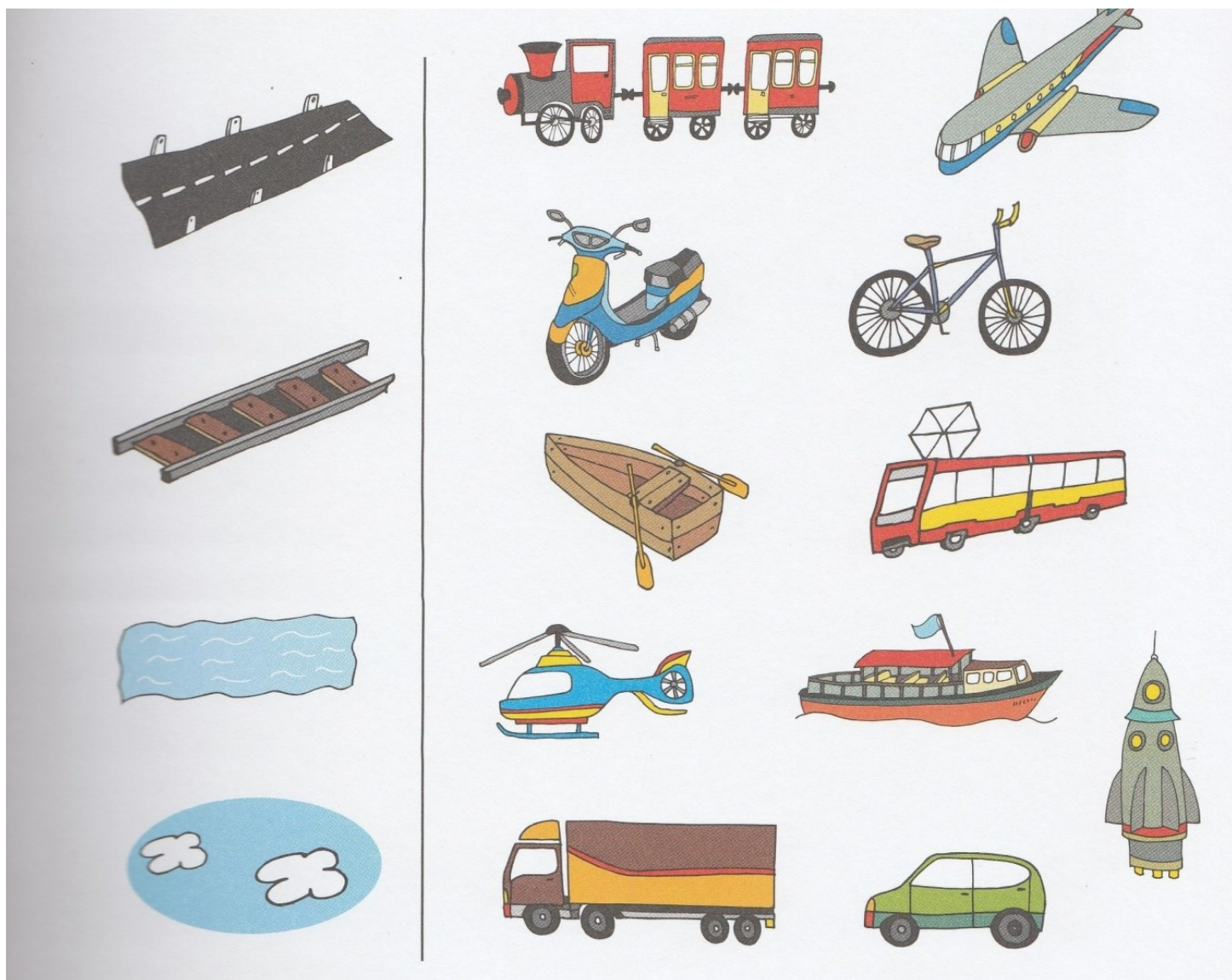
Příloha 1: Grafomotorika auta I.	65
Příloha 2: Dopravní prostředky.....	66
Příloha 3: Malované čtení I.....	67
Příloha 4: Auta na kopci	68
Příloha 5: Grafomotorika auta II.....	69
Příloha 6: Grafomotorika letadlo	70
Příloha 7: Zvířata I.	71
Příloha 8: Povídání s prsty	72
Příloha 9: Zrakové vnímání	73
Příloha 10: Malované čtení II.	74
Příloha 11: Zvířata II.....	75
Příloha 12: Bludiště s myškou	76
Příloha 13: Grafomotorika zajíc	77
Příloha 14: Dějová posloupnost.....	78
Příloha 15: Grafomotorika brambory	79
Příloha 16: Pohádka o řepě	80
Příloha 17: Pohádka o řepě - postavy	81
Příloha 18: Bludiště s květinami	82
Příloha 19: Dívka a květiny I.	83
Příloha 20: Dívka a květiny II.....	84
Příloha 21: Názvy květin	85
Příloha 22: Motýli.....	86
Příloha 23: Grafomotorika ježek.....	87
Příloha 24: Lišky.....	88
Příloha 25: Les	89

Příloha 1: Grafomotorika auta I.

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek grafomotorických schopností.*, s. 20.

Příloha 2: Dopravní prostředky

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek rozumových schopností.*, s. 7.

Cesta vlakem

Anička a Šimon jeli k a na prázdniny do Žádníků.

Maminka je odvedla na . Děti nastoupily do

a zamávaly mamince. Pan si nasadil , zvedl ,

zapískal na a vlak se rozjel. Cesta ubíhala rychle. Projeli

městem okolo . Pak okolo nich projela stará parní .

Jeli lesem a nakonec projeli tunelem. To už děti věděly, že budou

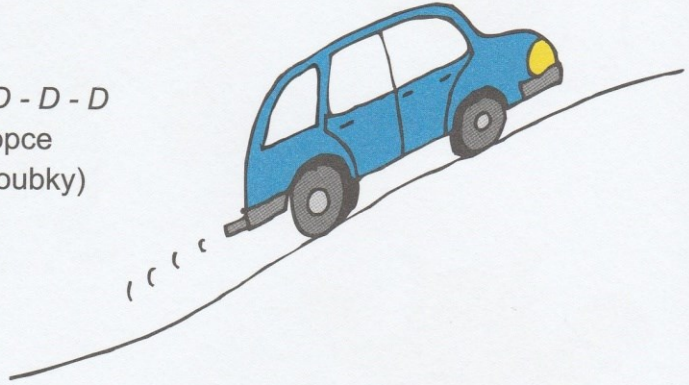
vystupovat. Na v Žádnickách na ně čekali a .

Děti byly zvědavé, co to dědeček drží v náručí.

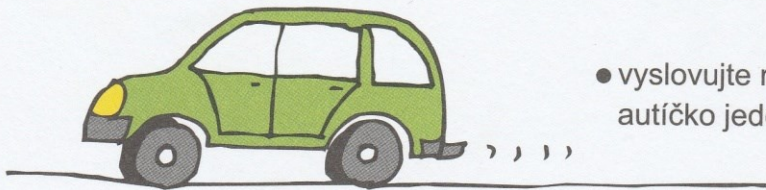
Příloha 4: Auta na kopci

Posaďte se do kruhu nebo k zrcadlu - otevřete dostatečně pusku, usmějte se - ukažte zuby, jazyk opřete za horní zuby.

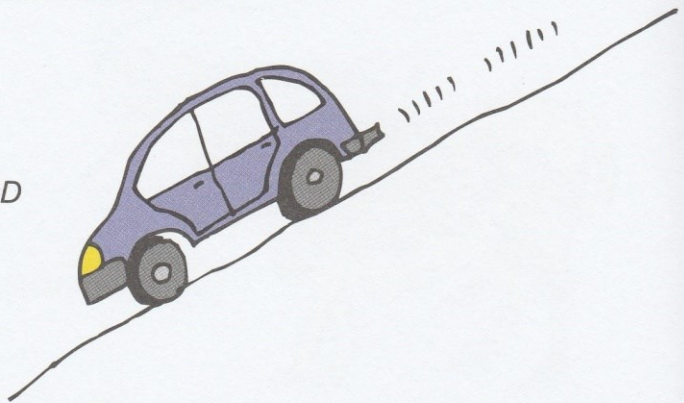
- vyslovujte pomalu *D - D - D - D - D*
autíčko jede **pomalů** do kopce
(jazýček ťuká za horními zoubky)

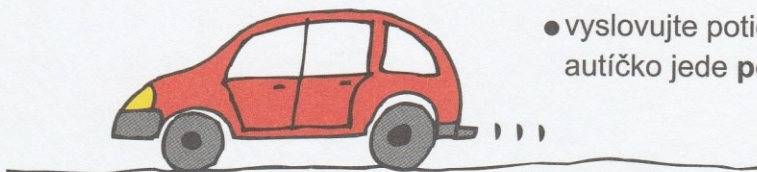
- vyslovujte rychleji *DD - DD - DD*
autíčko jede **po rovině**

- vyslovujte rychle *DDDDDD - DDDDDD*
autíčko jede z kopce nebo **rychle**

- vyslovujte potichu *dddd* (kontrola - zda fouká)
autíčko jede **potichu**

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek motorických schopností mluvidel., s. 16.

Příloha 5: Grafomotorika auta II.

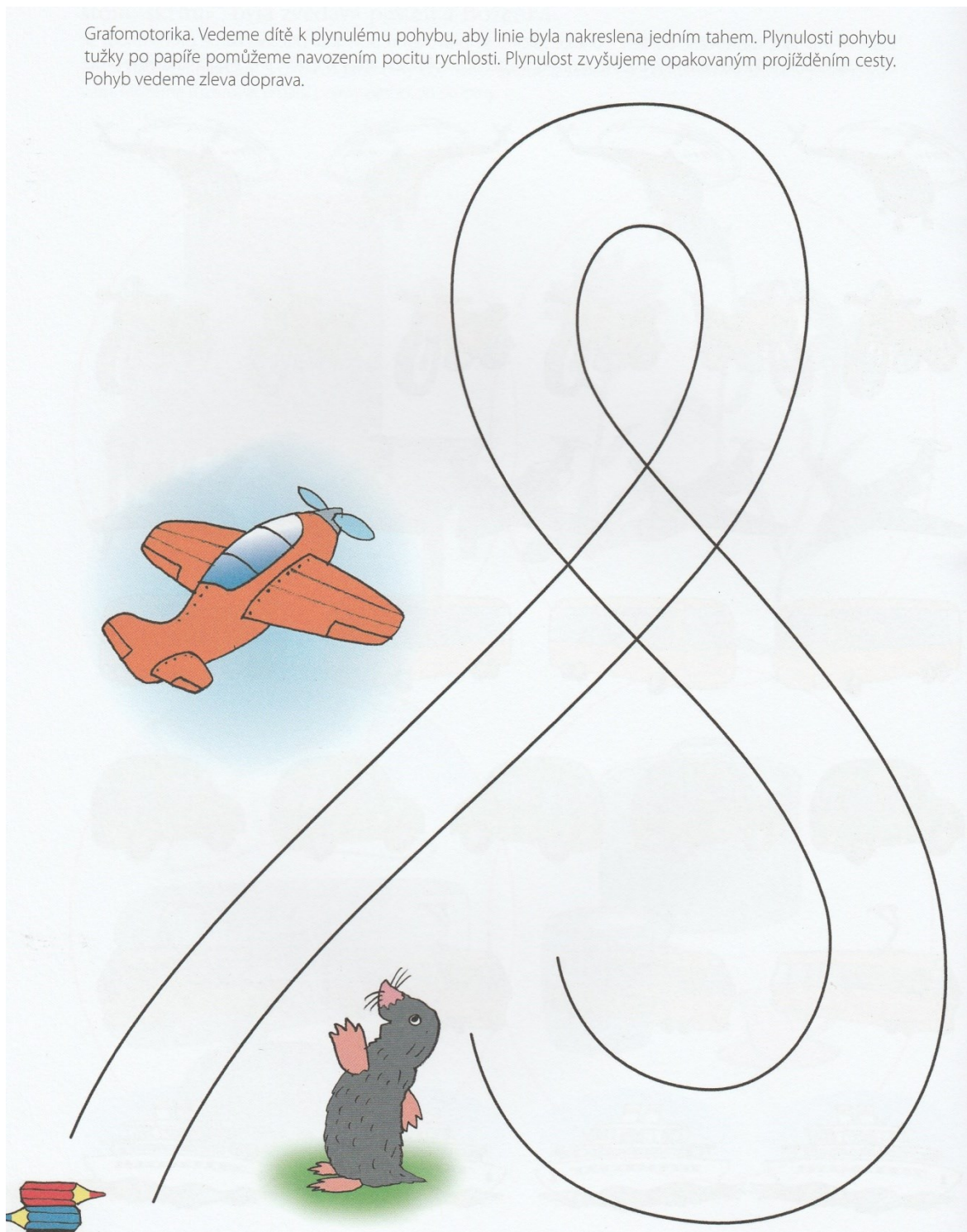
Grafomotorika. Vedeme dítě k plynulému pohybu, aby linie byla nakreslena jedním tahem. Plynulosti pohybu tužky po papíře pomůžeme navozením pocitu rychlosti. Plynulost zvyšujeme opakovaným projížděním cesty. Pohyb vedeme zleva doprava.

Bednářová, J. (2014). *Mezi námi předškoláky: Pro děti od 4 do 6 let. Všestranná příprava dítěte do školy.*, s. 49.

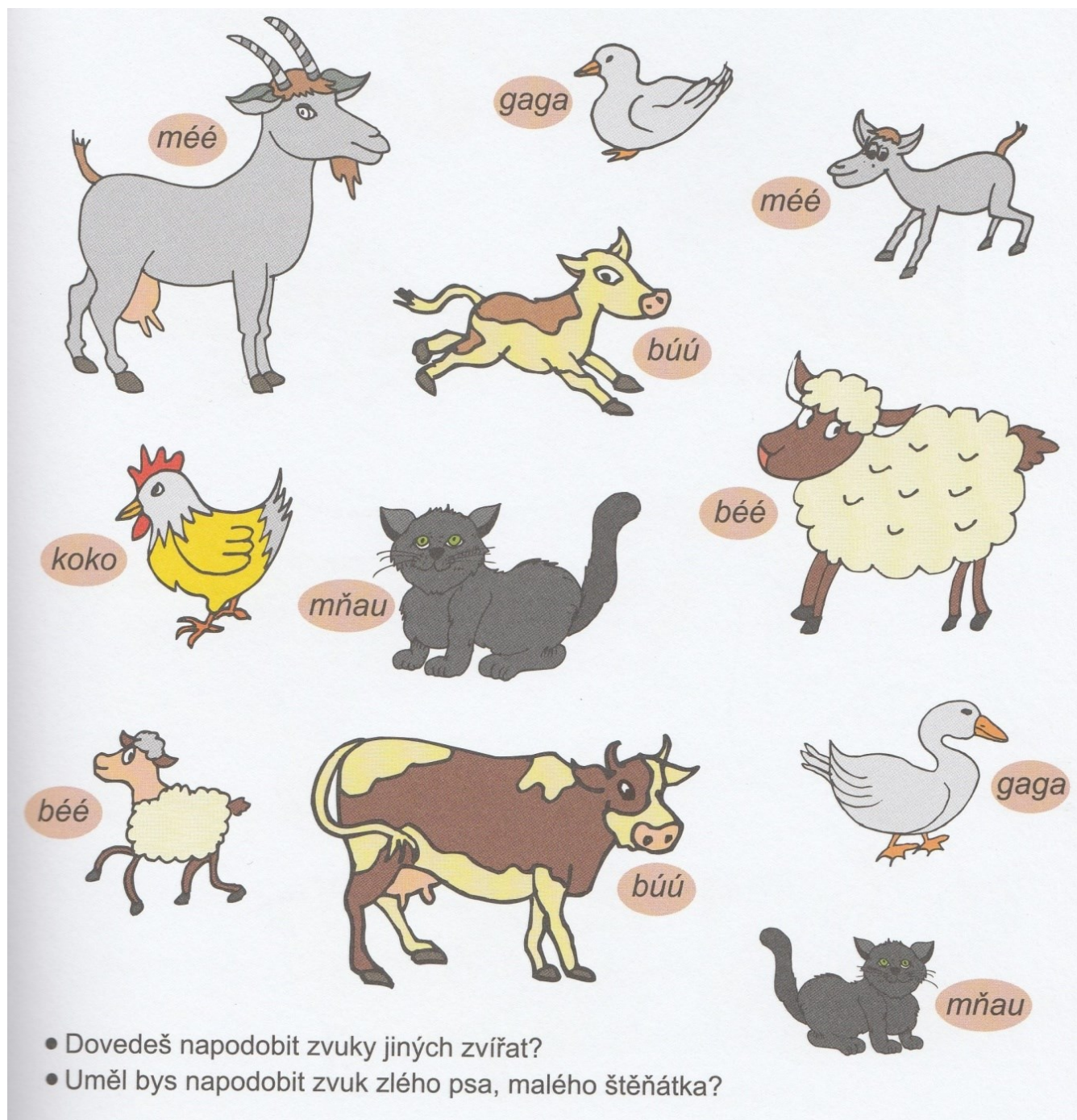
Příloha 6: Grafomotorika letadlo

Grafomotorika. Vedeme dítě k plynulému pohybu, aby linie byla nakreslena jedním tahem. Plynulosti pohybu tužky po papíře pomůžeme navozením pocitu rychlosti. Plynulost zvyšujeme opakovaným projížděním cesty. Pohyb vedeme zleva doprava.

Bednářová, J. (2014). *Mezi námi předškoláky: Pro děti od 4 do 6 let. Všestranná příprava dítěte do školy.*, s. 36.

Příloha 7: Zvířata I.

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek motorických schopností mluvidel.*, s. 13.

Příloha 8: Povídání s prsty

Povídání s prsty.

Tatínek kohoutek a máma slepička,

- střídané ťukání levým a pravým ukazovákem do stolu

zobali na dvorku pšeničná zrníčka.

- ťukat ukazovákem do dlaně

**O kousek dál u vrátek,
pobíhal houf kuřátek.**

- střídaně ťukat prostředníkem a ukazovákem obou rukou do desky stolu

**První křídélky třepalo,
druhé vesele skákalo,
třetí radostně hopsalo,
čtvrté nožičkou hrabalo.
A páté kuřátko dokola běhalo.**

- postupně chytat palec, ukazováček...prsteníček

**Co bylo dál? Kdopak to ví?
Za chvíli běžela kuřátka veselá
k mámě a tatínkovi.**

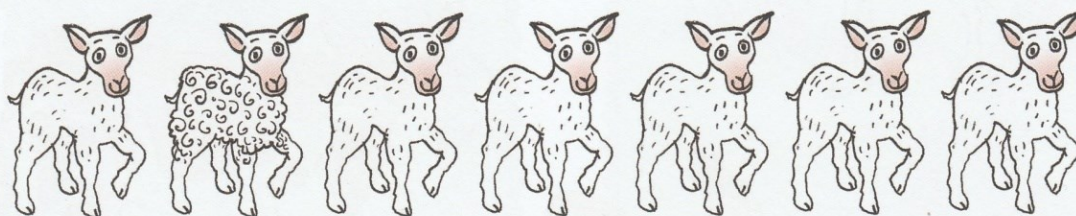
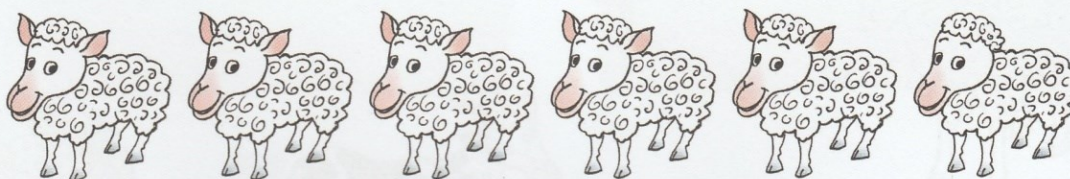
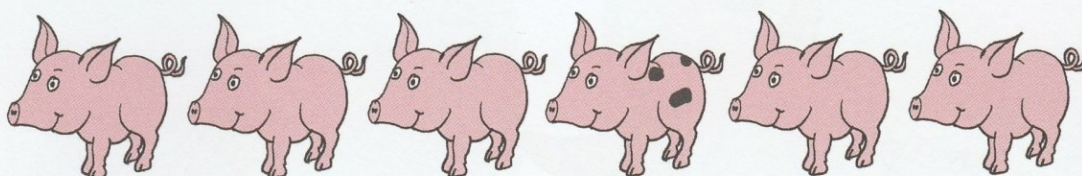
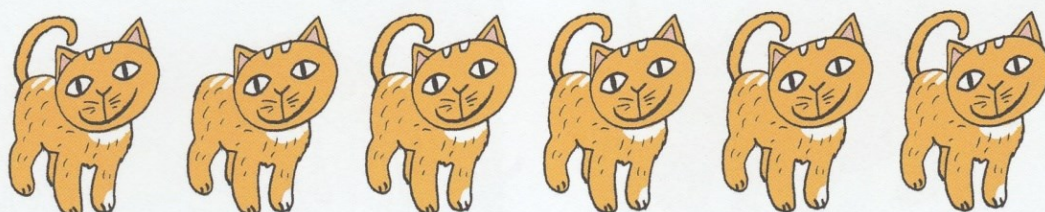
- střídat ukazovák a prostředník pravé ruky na levé dlani

• Kolem ruky nakresli zrníčka.

Příloha 9: Zrakové vnímání

Zrakové vnímání, rozlišování, odlišení obrazce lišícího se výraznějším detailem. Dítě necháme prohlédnout si celou řadu obrázků a posléze je vyzveme, aby našlo obrázek, který je v řadě jiný. Jiný tvar můžeme nechat dítě přeškrtnout, podtrhnout, zakroužkovat nebo pouze ukázat – záleží na grafomotorických dovednostech dítěte.

Bednářová, J. (2014). *Mezi námi předškoláky: Pro děti od 3 do 5 let. Všestranná příprava dítěte do školy.*, s. 8.

Zvířata

z vesnice toho znají spoustu o domácích zvířátkách. Anička

a Šimon ještě nikdy nekrmili

nebo

Standa je pozval na

Měl plné

práce. Koza se mu

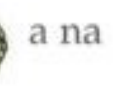
zaběhla a na

si pochutnávala

na

Standa ji tahal za provaz, ale koza se nechtěla hnout. Nakonec se

mu ji podařilo odtáhnout a přivázat ke kůlu. Společně pak nasypali

. Šimon chtěl vidět

Standa mu vysvětlil,

že na statku se chovají

. Chtěli se jít na ně podívat, ale do cesty

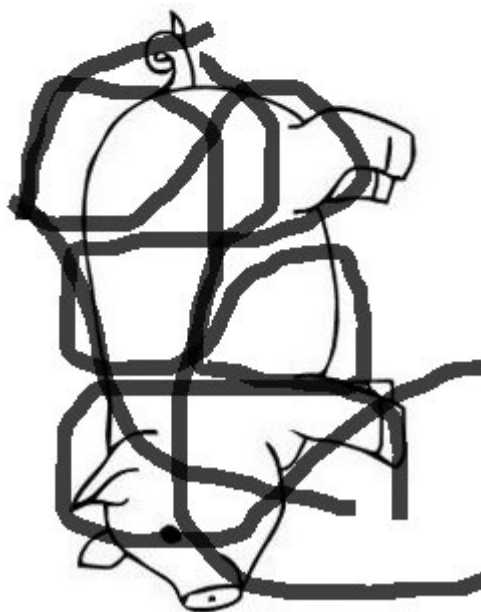
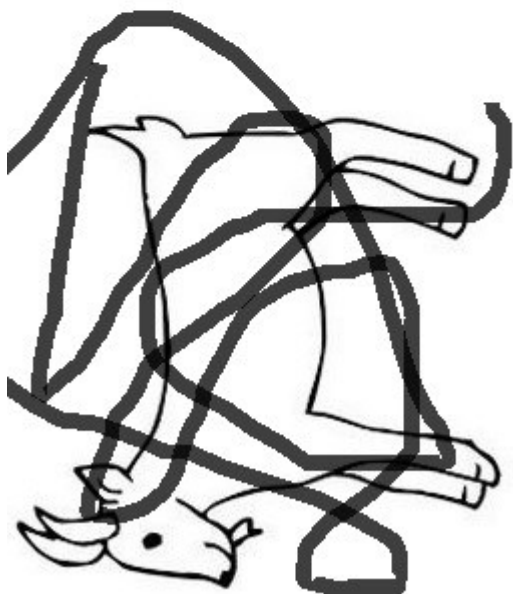
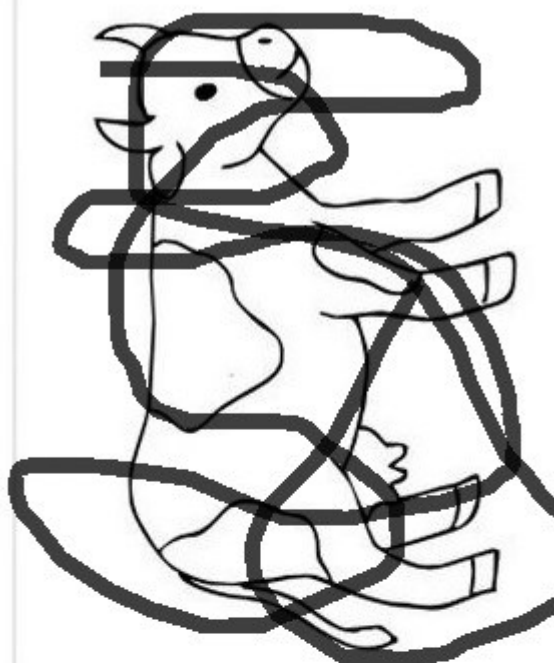
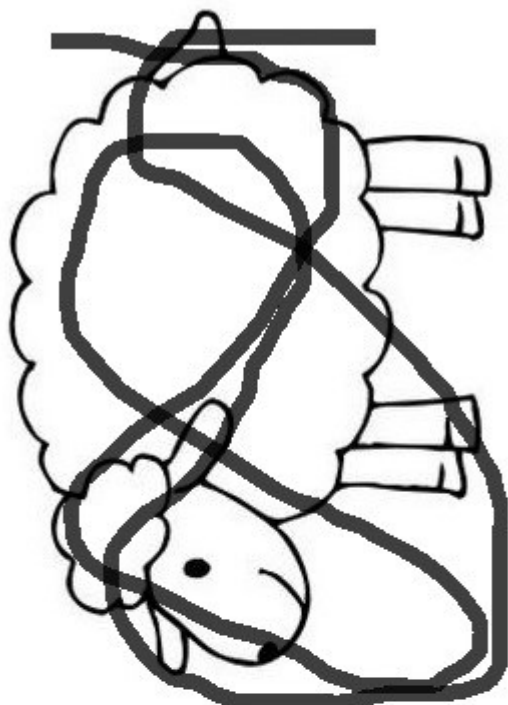
se jim postavil rozzuřený

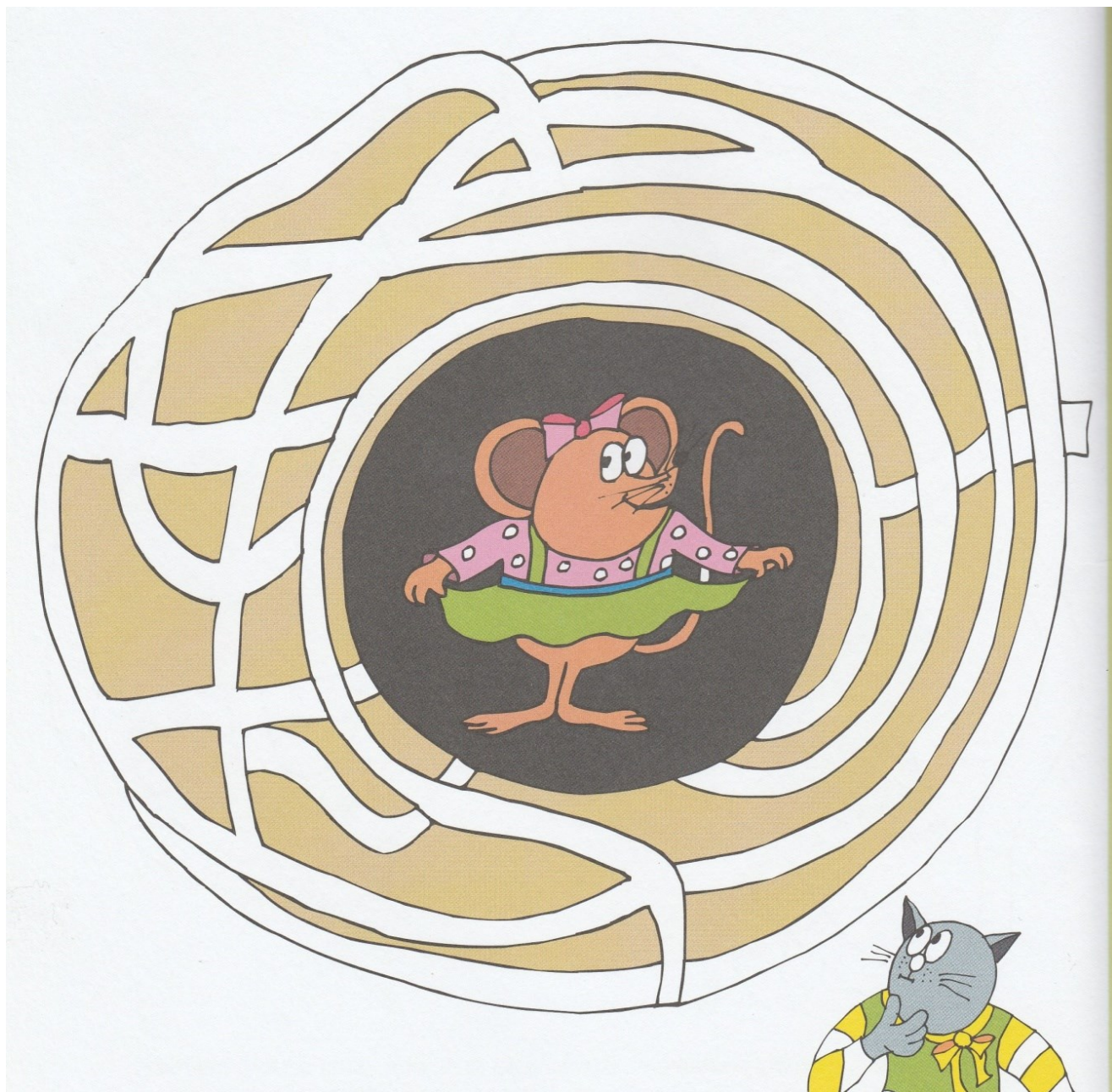
. I Standa se ho bál, a tak se děti

domluvily, že králíky nakrmí jiný den.

Příloha 11: Zvířata II.

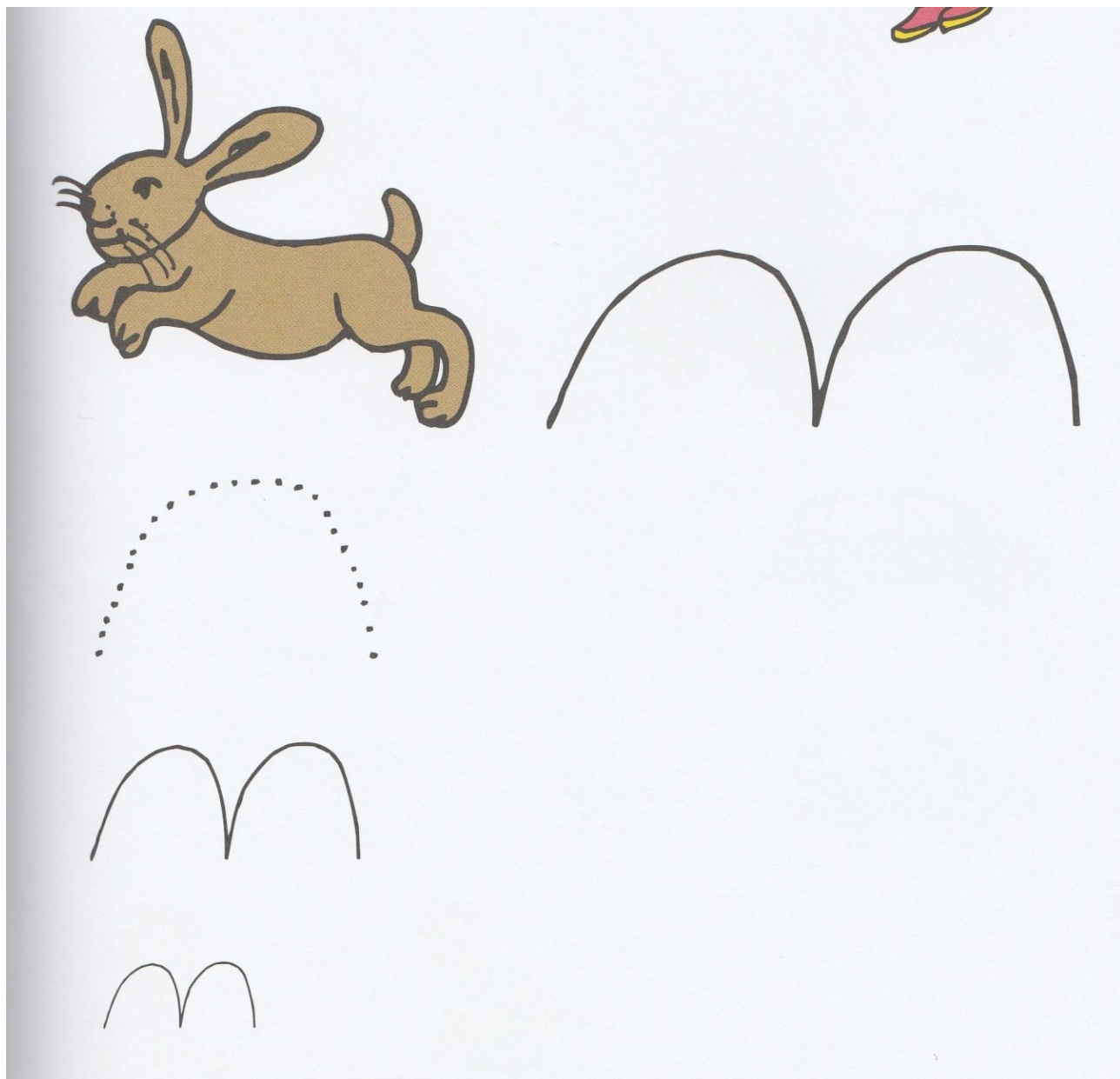

Příloha 12: Bludiště s myškou

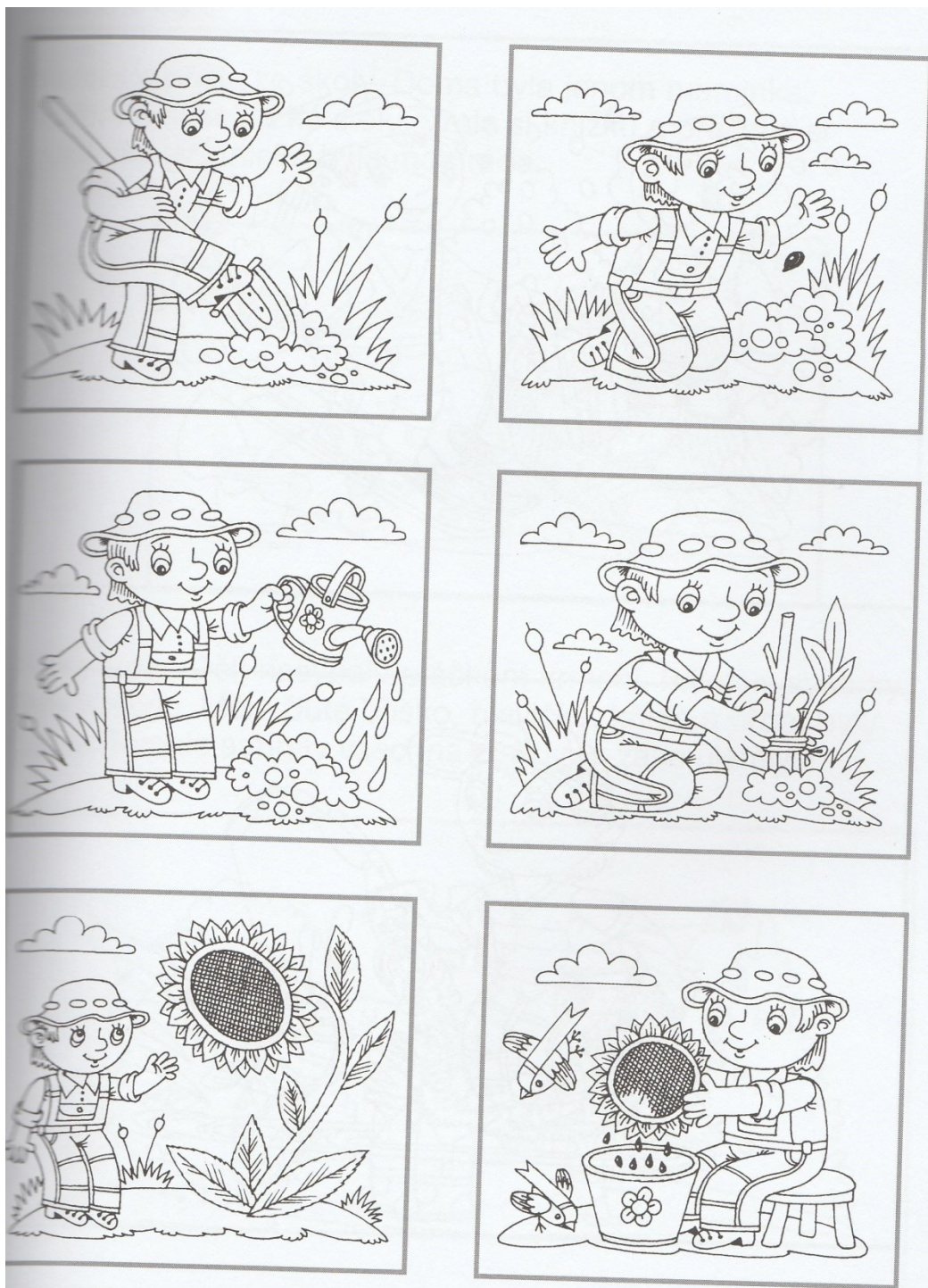
Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek zrakových schopností.*, s. 16.

Příloha 13: Grafomotorika zajíc

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek grafomotorických schopností.*, s. 19.

Příloha 14: Dějová posloupnost

(2014). *Hádanky pro předškoláky: Od 5 let.* Svojtka & Co., s. 23.

Příloha 15: Grafomotorika brambory

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek grafomotorických schopností.*, s. 2.

Příloha 16: Pohádka o řepě

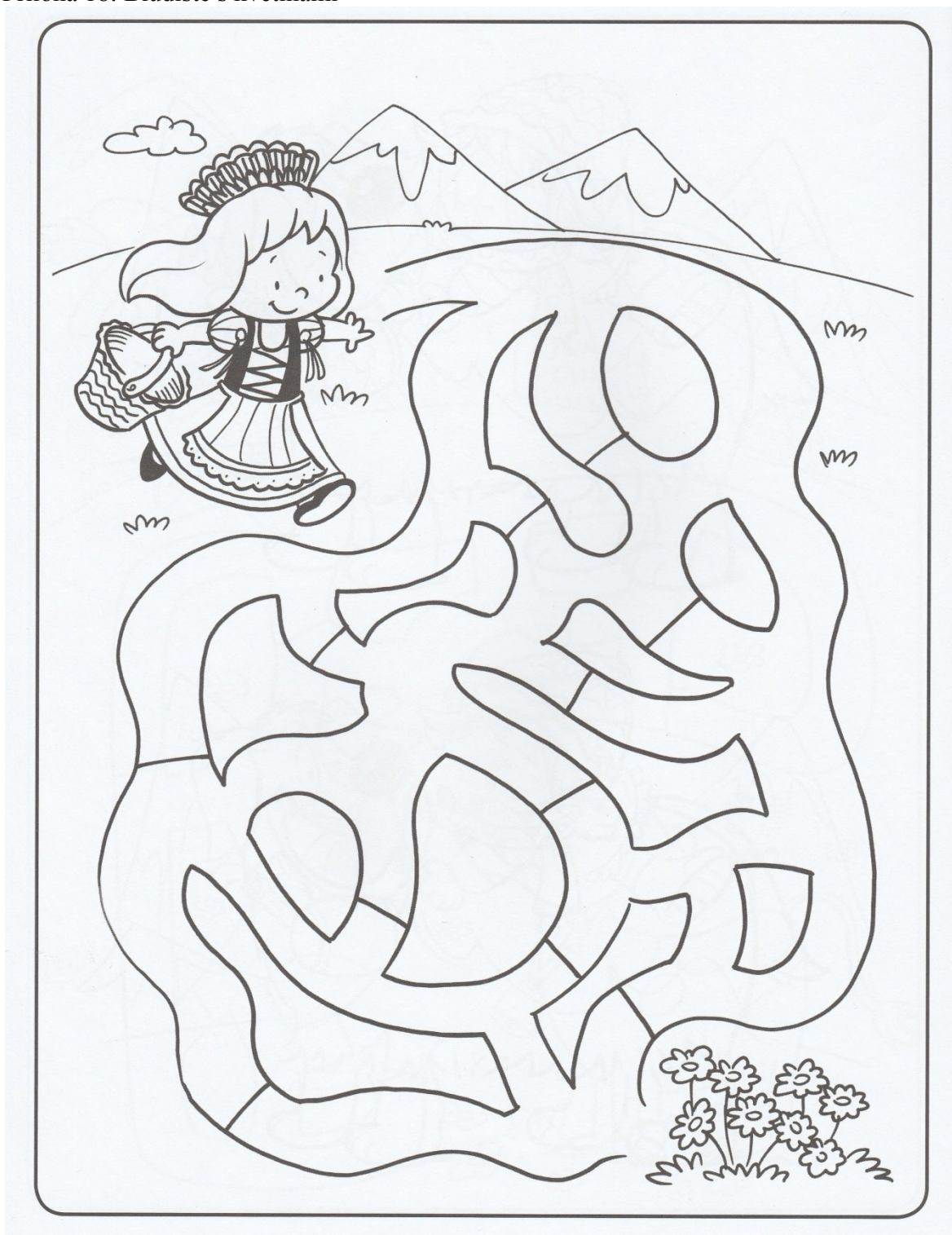
Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek komunikačních schopností.*, s. 4.

Příloha 17: Pohádka o řepě - postavy

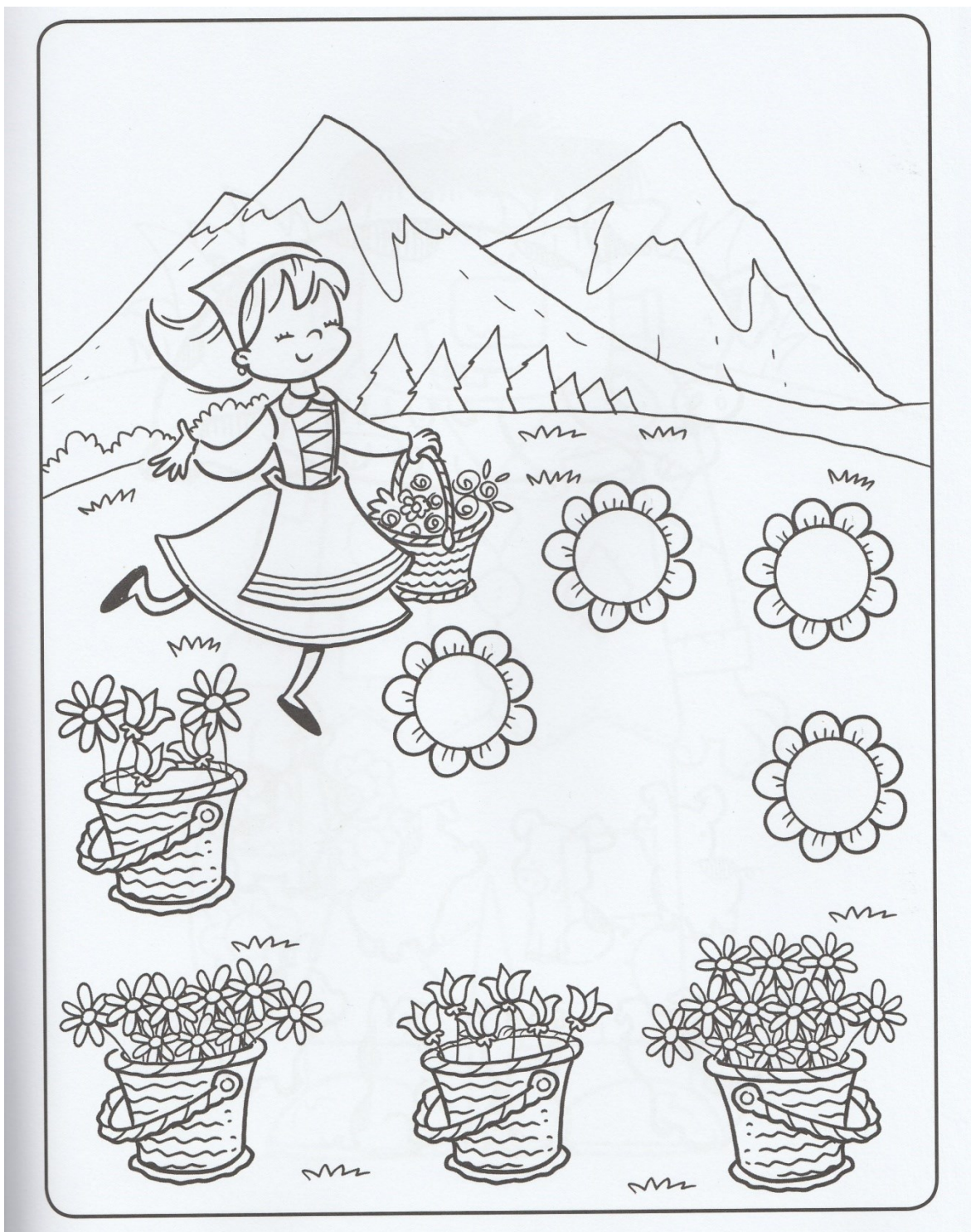
Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek komunikačních schopností.*, s. 5.

Příloha 18: Bludiště s květinami

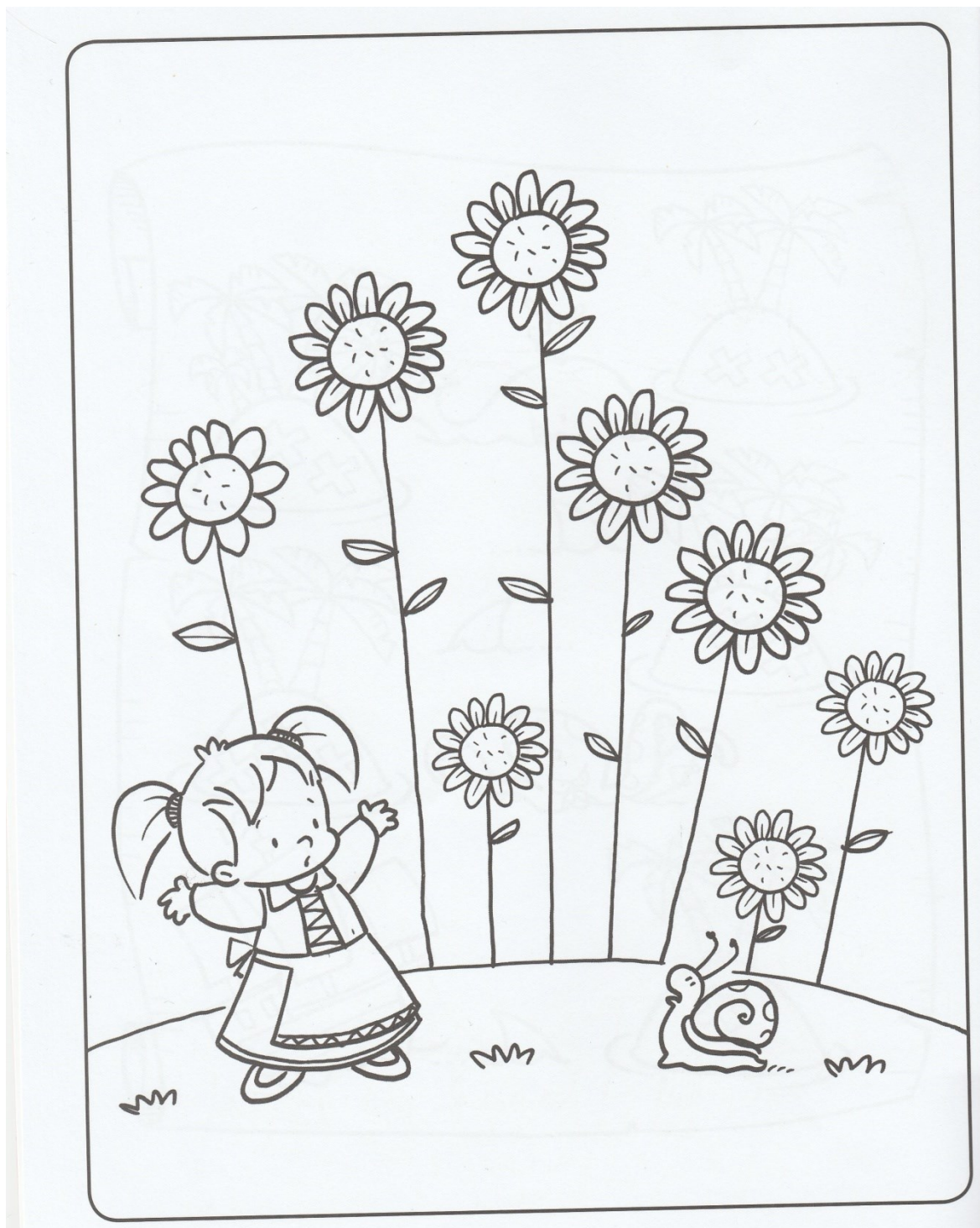
(2017). *Veselá škola: Zrakové vnímání a soustředěnost*. Albatros Media.

Příloha 19: Dívka a květiny I.

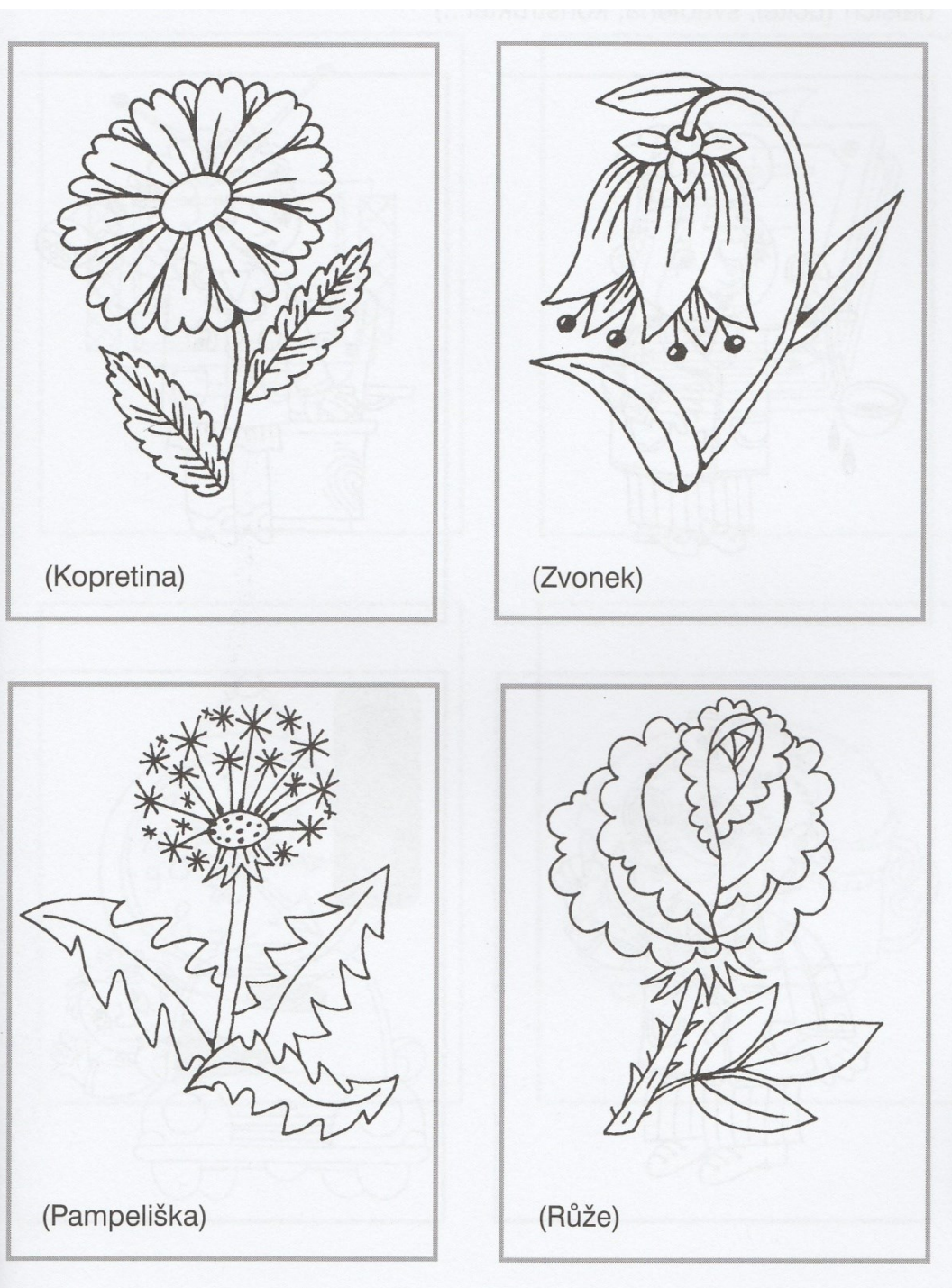
(2017). *Veselá škola: Matematické představy*. Albatros Media.

Příloha 20: Dívka a květiny II.

(2017). *Veselá škola: Matematické představy*. Albatros Media.

Příloha 21: Názvy květin

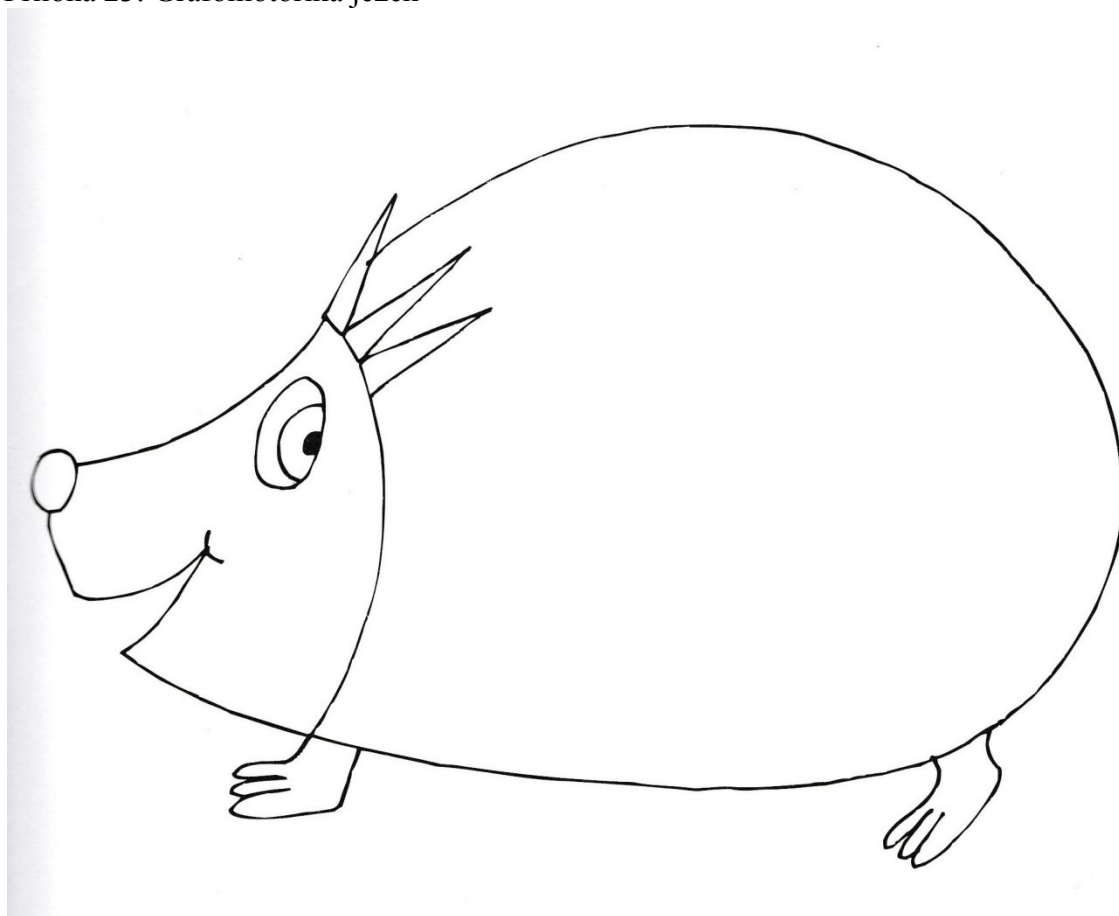

(2014). *Hádanky pro předškoláky: Od 3 - 4 let.* Svojtka & Co., s. 97.

Příloha 22: Motýli

Příloha 23: Grafomotorika ježek

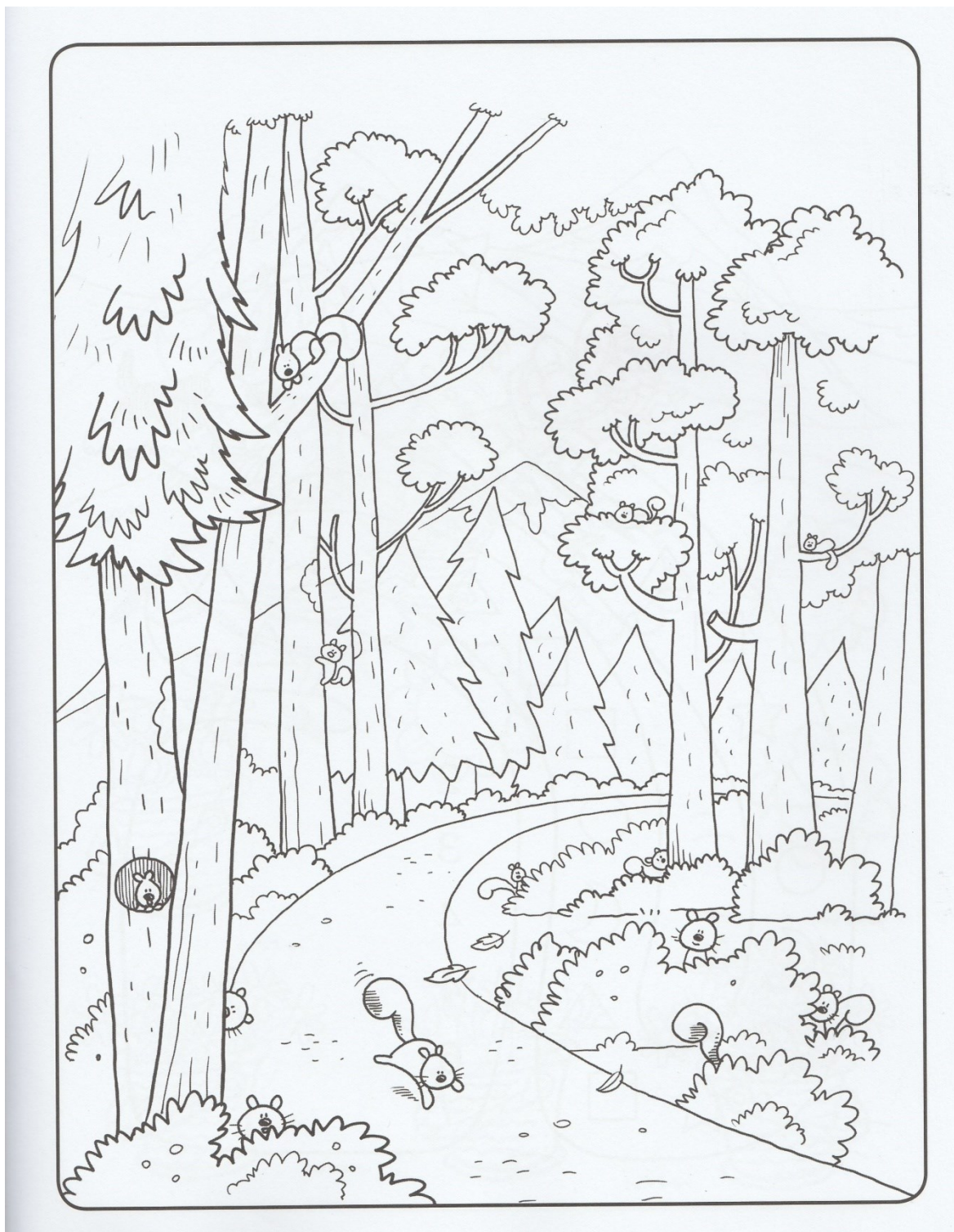

Pániková, I., Kolbábková, H. & Ondáková, L., (2011), *Kytice. Soubor pracovních sešitů. Kvítek grafomotorických schopností.*, s. 4.

Příloha 24: Lišky

Příloha 25: Les

(2017). *Veselá škola: Matematické představy*. Albatros Media.